

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 14 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 25 korona.
Egy hónapra ..... 4 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-betűs betűsor egyszer 20 fill.
Minden következőnél 16 fillér.

Nyitólár sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 121.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 121.

Arad, 1908.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szerda, szeptember 2.

Mal számunk főbb közleményei:

- Vezérolók: Az államosított rend.
- Elégedetlenség a függetlenségi pártban.
- Arad ipara a múlt évben.
- Nyugdíjba küldött vasuti üzletvezető.
- Nyugtalanok városi tisztviselők.
- Letartóztatott osalók.
- Gladys beteg.
- Az alanyi költő.
- Motoros közlekedés Arad utcáin.
- Nagy tűz a pozsonyi pályaudvaron.
- Kossuth Ferenc betegsége.
- Öngyilkos fiatal leány.
- Kinos incidens az aradi törvényszéken.
- Szeptember elején . . .
- Gyilkol a hadgyakorlat.
- Eloszpott bírósági jegyző.
- Főispánok Andrásynéi.
- Kóbor cigányok.
- Társa: A himzett kendőről és a csodagyűrűről.

Az államosított rend.

Arad, szeptember 1

Kolozsvár városa megsürgeti a törvényhozásnál a rendőrség államosítását. Dicséretére legyen mondva, nem csupán a maga számára kívánja az államosított közbiztonságot. Erélyes szóval, a keserű tapasztalatok hatása alatt szerzett türelmetlenséggel hangoztatja, hogy az összes vidéki városok rendőrségét államosítani kell.

Gyanakvó, féltékeny szemmel néznek az utóbbi időkben minden olyan törekvést, amely a törvényhatóságok hatalmi köréből, jogaiból valamit át akar hárítani az államhatalom képviselőire. Előtérbe tődül az a kérdés, vajon egy újabb alkotmánytalan kormány alatt nem fogják-e az államosított intézményeket a nemzet,

a nemzeti törekvések ellen felhasználni. Már azt is megbánták, hogy a vármegyei pénztárak és számvéviségek államosítás alá kerültek és még mindig vissza-vissza-követelik azokat a megyéknek.

Ezek az aggodalmak lehetnek jogosak, lehetnek jogtalanok, de mindenesetre tiszteletreméltóak. De nem lehet helyük az ilyen aggodalmaknak ott, ahol olyan általános közérdeket biznak az állam gondozására mint aminő a közegészségügy, a közbiztonság. A mi a rendőrséget illeti, ennek az alkotmányos küzdelemben ugyanis csak az a feladat jutott, hogy védte az installált főispánokat és a királyi biztosokat és tartotta a hátát azoknak, akik az installáltakat akarták ütni; ha az alkotmányvédelem körül a jövőben fontosabb szerepük nem jut, e miatt ugyan lemondhatnak a törvényhatóságok róluk.

A rendőrség államosítását sürgeti a vidéki városoknak züllött pénzügyi helyzete, amely a közbiztonság mai terhét is alig bírja el, arra meg egyáltalán nem ad módot, hogy a közbiztonság intézményeit kifejlesszék. A rendőrség államosítása a költségvetések jelentős tételeit szabadítaná fel s módot adna arra, hogy a városok haszonhajtó, a polgárok gazdagodását elősegítő befektetéseket tehesenek.

De ennél is jobban követeli meg a rendőrségnek államosítását magának az intézménynek érdeke, tekintélye, jó hite. A rendőrségnek, amely részben ítélő, részben ítéletet előkészítő, annak anyagát beszerző fórum, ugyan olyan megközelíthetetlen és befolyásolhatatlan függetlenségben kell állani, mint a bíróságoknak. A

legnagyobb mértékben helytelen, hogy a rendőrtisztnek kinevezése, előléptetése a százfejú törvényhatóságtól függjön, amelynek tagjai között akadhat olyan, aki a maga tekintélyét, szavazat-birtokos fölényét a rendőrtiszt „hangolására” igyekszik birni. Már maga az helytelen, hogy a rendőrtiszt a törvényhatósági bizottsági tagban másféle felet, vagy másféle védőt tekintsen, mint az egyéb polgárban, vagy a közönséges prékátorban. Pedig ez alól, akármilyen önérzetes, a törvényhatóság szeszélyeitől függő rendőr nem tudja magát teljesen megszabadítani.

Végül csakis az államosítás ad módot a vidéki rendőrségeknek, hogy bűnügyi hivatásukat kellő eredményre tudják folytatni. Ami sikert a vidéki rendőrségek a nyomozások terén el tudnak érni, azt csak a tulfeszített ambíció, a fölbuzdulás eredményezheti. De az olyan rendőrtiszt, aki például cselédeket tart nyilván, piacot vizsgál, szegények istápolásában jár el és egyéb reszortok alatt görnyed, nem felel meg neki egész lelkével a bűnök és tettesek kutatásának. Ma már bizonyos tagozódás van a vidéki rendőrségeknél is, a közigazgatási és a bűnügyi reszort között; de így se működhetik a nyomozás olyan apparátussal, olyan segítő eszközökkel, mint például a fővárosi államrendőrségnél. És amíg ezeket az eszközöket meg nem kapják, jogosulatlan a szemrehányás, hogy a vidéki rendőrségek a tájukra tévedt sikkasztókat és gyilkosokat az ujjakon keresztül bocsátják.

Kár ezt az ügyet egyszerű fölírat sorsára bízni, és még nagyobb kár alkot-

A himzett kendőről és a csodagyűrűről.*

I. A csipkekendő.

— Uram Istenem, mi hát az emberi lélek, hogy egy semmiség elegendő, hogy felzavarja és vihart keltsen benne és hogy egy másik semmiség, egy parányi sugara a reménynek, lecsendesítse a vihart és békével, örömmel árasssa el? — Uram, mi hát az emberi szív, hogy képes vérezni az egész életen keresztül anélkül, hogy elvérezne s hogy elvesztene illuzióit?!

— Tegnap halálba szomorú és kétségbeesett voltam. Ma ujong a lelkem, a szívem örömtől repes és nem tudom miért?

E sóhaj a Monsieur — a régens orléánsi herceg legfiatalabb, legszebb leánya ajkairól fakadt a versailles-i viszesést övező százados hársak alatt.

Es a szép leánynak nagy oka volt e hamleti töprengésre! Leszonyu alternatívába jutott, melyben folyton a bubánat és öröm közt lebegett.

A hőtörke busatábla állány termése között mindig akad egy-két tökéletes szem. Ilyen tökéletes, tisztá leánya volt Ludovica Adelaís hercegnő a legperverzebb, legerkölcstelenebb kornak. Mint a lilom emelkedett ki a dágvány

* A tegnap elhunyt kiváló írónak, a Florien néven ismert Sipos Károlynak utolsó novellája.

fertőzött, sáros dudvák közül és nem vette észre idősb nővére, madame de Berry kicsapongásait és ifjabb nője, Valois hercegnőnek a rosszpálinka és Richelleu herceg iránti szereelmét.

Az erkölcstelenség egyenes arányban állt a ranggal, következésképp a gyermekkirály trónja körül volt a legnagyobb.

A Condé herceg viharos családi életéről egész Páris beszélt. Az anyahercegnő Lassay herceggel élt; az ifju herceg de Chalayt tünnette ki s maga Condé egyszerre de Nesle és de Prie grófaókat szerette. Mademoiselle Charolais veáikedett Valois hercegnővel a Richelleu tábornagy kegyelért. Vendome hercegnő a lovását vette férjül és a Toulousi gróf madame de Goudrinnel élt. A courtsaneokat a legelső főúri családok szolgáltatták, mint a Sabran, Pellignac, Nesle és Parabere urhölgysék, és a kerítők között találjuk a d'Éstréeseket, Guichet és de la Jorcoat.

és a fertőzött, ragályos légkörben egyedül Adelaís maradt szeplőtlen.

Tizenhét éves volt s az élet tavaszának sephírrel kezdtek az ő szíve körül is lengeni és ösztönyszerűen feltámadt benne a szerelem vágy.

Egy este az udvar részt vett az Opera előadásán. Athyst adták és Caucherau remekül interpretálta a főszerepet. A gyönyörű zene any-

nyira felzuggatta a szép leányt, hogy közel volt az ájuláshoz, szerencsére egy testőr karját nyújtva, megmentette az eleéstől.

A hercegnő csak egy tekintetet vetett a testőrrre, de az elég volt, hogy eltörölhetetlen impresszió maradjanak a lelkében.

E parctól fogva folyton ott lebegtek lelki szeméi előtt az alig férfikorba serdült ifju halovány arca, nagy, fekete, álmatag szeméi, finom metszésű, szorosan összecusokott ajkai, melyek mintha egy korai szerelem féltett titkát őrlték volna . . .

Szerelem . . . Es szó, e fogalom ott szongott a hercegnő fejében és kényszerítette a testőrrre gondolni, kit minden udvari ünnepélyen látott és akinek égő, vágyó, parsszó tekintete szüntelenül az ő arcára volt kapcsolva.

Nem lett volna leány, ha nem kutatja hódolója kilését? Eise komornája, Conard kisasszony, mihamar meghozta a kívánt értesítést.

A testőr neve: Saint-Maixent lovag. Előkelő anjoui családból származik. Közeli rokona d'Ébagnet grófnak, a Palais Royal kormányzójának és kedvence a testőrök parancsnoka, Jaque de la Poirenak, aki megszerette a fehérkezü, leányarcu testőrt, mint ahogy megszerették és félték társai, mióta megmutatta, hogy bátor és erős, m'ni egy acélkard.

mányvédelmi skrupulusok miatt attól egészen elzárkózni. Igen, a vidéki rendőrséget mielőbb államosítani kell, a vidéki városok és a közbiztonság érdekében. Mert ha a törvényhatóságok a rendőrséget csakugyan maguknak akarnák fentartani, hogy az ugynevezett zavaros időkben maguk rendelkezhessenek fölötte, ugyis erősebb lenne nála a katonaság, amelylyel a törvénytelen államhatalom is korlátlanul rendelkezik. Más időkben pedig nincs ok rá, hogy a város a közbiztonság terhét az államra ne hárítsa, és hogy az államtól ne követelje: adjon jobb, tökéletesebb közbiztonságot, mint a minő a városok szégyenes körülményei mellett telik.

ELÉGEDETLENSÉG a függetlenségi pártban.

A nagy tétlenség miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 1.

Az elmúlt héten számos függetlenségi képviselő érkezett Budapestre arra a hírre, hogy Kossuth hazaérkezik. Kossuth tényleg megjött, de azok, akik azt hitték, hogy vele elintézhetik a nyár folyamán felgyülemlett politikai ügyeket, nagyon csalódtak. Kossuth egyébként is zárkózottan él, de hirtelen beteg lett, úgy, hogy teljesen visszavonult és annak, akit ő maga meg nem hív, teljesen lehetetlen bejutni hozzá.

A függetlenségi képviselők között azért nagy a kedvetlenség, mert ha méltányolják is Kossuth betegségét, mégis hangoztatják, hogy a vezérnek többet kellene érintkeznie a párttal. A függetlenségi párt egyik legelső értekezletén szóba is fog kerülni ez a dolog, még pedig olyan formában, hogy hibáztatják, miért nem törődik többet a párt vezetősége az országos szervezkedéssel.

A néppárt tudvalevőleg nyíltan és szorgalmasan szervezkedett az egész nyáron át, főképp a felsővidéken. Az alkotmánypártról is azt beszéltek, hogy titokban, a főispánok útján, igen erős hódításokat tett, csak a függetlenségi párt töltötte tökéle-

tes pihenéssel az elmúlt hónapokat. A párt hevesebb tagjai tehát most azt követelik, hogy az elmulasztottakat sürgősen pótolja a párt. Keserű szemrehányások fognak elhangzani, mert erre a munkára nem az ősz, hanem a nyár alkalmas, amelyet bizony már teljesen elmulasztottak.

Arad ipara a múlt évben.

Az iparfelügyelőség jelentése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1.

A kereskedelemügyi miniszter kiadásában most jelent meg az ország magyar királyi iparfelügyelőségének jelentése a múlt esztendő gazdasági eseményeiről. E jelentések között figyelmet érdemlő Stengl Andornak, az arad-kerületi iparfelügyelőség felügyelőjének jelentése, mely Aradváros, Aradmegye és Hunyadmegye területére terjed ki.

Megemlékezik e jelentés elsősorban arról, hogy az ipartelepek száma a kerületben csupán Arad városában növekedett és ott is mindössze nyolccal. Okai ennek jórészt a múlt év súlyos gazdasági viszonyai, különösen a vagyon- és a szabvány, mely miatt több nagyobb ipartelep kényszerítve volt üzemét részint bezüntetni, részint megszorítani.

Legérdekesebb a jelentésnek a *sztrájkok*-ról szóló fejezete, mely többek közt ezeket mondja:

Az aradi iparfelügyelői kerületben az 1907. év folyamán felmerült munkabeszüntetések valahára csendesebb mederbe terelődtek; dacára annak, hogy a sztrájkok száma, valamint a sztrájkban résztvevő munkások száma az előző évhez képest tetemesen csökkent, mindazonáltal ezen feltűnő apróság csak látszólagos, mert az 1906. évben a munkaadók szervezkedése valóra vált, legalább részben, minthogy az építőiparosok országos szövetsége megalakult, a munkások szervezkedése hasonló jellegűvel felvette a harcot a szervezett munkássággal szemben. *Munkaadó bojkottra munkáskiszáradás volt a felelet. A harc még mindig folyik, aki bírja — marja.* Ezen fegyvermérkőzés alatt mindkét részről, mindkét fél a felvetett és felszínre hozott hatalmi kérdés eldőléséig súlyos veszteségeket okoztak egymásnak. A munkaadók jó része vállalkozásait kény-

telen volt tetemesen megszorítani, avagy azoktól elállani, viszont az építőipar összes szakmabeli munkásainak órási, számokban mai napig ki sem fejezhető bérvesztésegekben volt részük; a munkások egy töredéke kivándorolt, másik töredéke megszokott munkahelyét elhagyni és országszerte elszéledni volt kénytelen, a harmadik gyér része pedig elfogadva az építőiparosok országos szövetségének feltételeit, munkába állott.

Az építőiparosok munkaadóinak szervezkedése és az általuk elért eredmény maga után vonta a többi szakmabeli iparosokat is, kik tömörülve, azonos alapon szervezkednek az esetleges indokolatlan munkás mozgalmakkal szemben. Tagadhatatlan azonban és kétségen felül áll ama tény, hogy a *munkásszervezkedés összetartóbb, fegyelmesebb és szívósabbnak tűnik fel, mint a munkaadók szervezkedése.*

Az összes iparágakra jelenleg bénítólag ható ily természetű mozgalmak végül a *kollektív munkásszervezkedés kölcsönös elfogadása* fogja létrehozni.

Tagadhatatlan, hogy a munkások szakszervezetel jótékonyan hatottak a munkásoknál kömörre, mert javítottak súlyos harc árán azok megélhetési viszonyain, önérvényüket fejlesztve a haladás útjára terelték őket, csak hogy küzdelmük hevében indokolatlan sztrájkokkal, minduntalan felvetett hatalmi kérdésekkel nyugtalanították a munkaadókat, akik eddig szervezetlenül, kénye-kedvére ki voltak szolgáltatva az anyagi felelősségtől ment tömegnek.

Természetes folyomány tehát, hogy ily körülmények között a munkaadók ösztönösen a védelemre gondoltak és tömörültek, összetartva, összefogva szervezkedtek szakonként, oly módon, hogy minden támadást a munkások saját fegyverrel vernek vissza. A nemzeti haladás és fejlődés szempontjától kívánatos volna, hogy a munkaadó és munkás között jó viszony kölcsönös engedékenység mellett mihamarabb helyreálljon.

Az 1907. évben Arad városban lefolyt nevezetesebb bérmozgalmak:

1. 1907. évi április hó 8-án egy gázgyár-részevnytársaság 28 bádigos és szerelő munkása magasabb bérköveteléssel sztrájkba lépett; ezen bérmozgalom április hó 5-én a munkásokra nézve eredménytelenül végződött.

2. Ez év április 22-iktől május hó 8-ig új munkarend és árszabály megállapítása céljából

A hercegnőt a kíváncsiság vitte arra az utra, ahonnan visszatérés nincs. Hítte, sokáig hitte, hogy csak egy testőr után érdeklődik, de ellene esküdtött minden s rövidesen megtudta, hogy az érdeklődést nem kíváncsiságnak hívják...

1716. március 16-án az udvar Martyban vadászott.

Madame, a régens anyja, egy pompás tehlivert lovagolt; de ha paripája egy az ekéből kifogott percheron lett volna, azt is átvette volna minden akadályon, hiszen legalább kétszáz lovas vadász állt a háta mögött.

Adelais egy alig tízenötmarkos berberden ült, de alig került a szarvas a kutyák elé, a könnyű tra'n de chasse elkapta a lovat, el a lovaradt és nem hallgatva a kürt szavára, repült az erdőn, mezén keresztül, messze a társaságtól.

Már nem hallották a kutyák csaholását. A kürt szava e hall, midőn a feresztő galoppedőből felbredve, a hercegnő egy kis patak partján talalta magát.

A patak partja tele volt nefelejtéssel, vízi lillommal és a lóuszt mimelő penafar sárga virágával.

Adelais egy alig tízenötmarkos berberden ült, kanyargóval egy fésgra akasztva nézte, mily mohón merli párolgó orrát a harmatból ned-

ves felss fübe. Astán hátát egy vén fűfa törzséhez támasztva, bele nézett az üres kék levegőbe, mintha ott keresne visszhangot a szívében szongó harmóniára.

Azt nem lelte meg, de egyszerre felcsendült a vadászkürtök riadó hallalija. A vadásztársaság feléje közeledett s mielőtt jóformán észrevette volna, már jobbról balról érkeztek a lovasok.

As üldözött szarvas a patak tulsó partjáról ugrott a vízbe, hol talán menekülést remélt a kopók elől, vagy hogy még egyszer elóithassa győtrő szomját a hús habokban.

Üldözői nyomon követték és az idegizgató látványban elmerült Adelais csak akkor eszmélt fel, mikor az agyonhajszolt királyi vad alig két lépésre volt tőle. A kopók közre kapták az állatot, amely kétségbeesve védte magát. Szép feje egy egy mozdulatával lerázta magáról a nyakát, szügyét, lábait marcangoló ebeket s rohant maga elé.

A hercegnő ekkor vette észre, mily halálos veszedelemben forog. Az agyonvedert szarvas vérengzőbb, mint a párdúc.

Elsápadt, — de bátran kivonta törökény finom vadászkését, hogy védje magát, pedig tudta, hogy nincs menekülés, hiszen a szarvas hatalmas koronája már alig volt pár lépésre tőle.

A többi úgy jött, mint az álom...

Egy fiatal testőr — gyorsabb a villámnál — lepattan a lováról, a szarvas elé szökik és míg a leánynak szánt agancsdőlést keblével fogja fel, kardját markolatig döfi az állat torakába.

A testőr és a királyi vad egyszerre fekszenek le a gyepre.

A sebesültet az ápolók egész serege veszi körül s mikor végre felnyitja szemét, Adelais nyujtja neki az első korty vizet.

A sebész egy darab vásznat keres. Adelais habozás nélkül nyujtja címerével himszett zsebkendőjét, hogy azzal kössék be megmentője, Saint Maixent lovag sebet.

... És itt kezdődik a csipkekendő fatális szerepe a tragédiában...

Egyszerre széltenben tárgyalták az udvarnál a kendő történetét, — de voltak, akik a hercegnő pártjára álltak.

— Mi? egy csipkekendő? hisz ez oly csekélység!

De az a „csekélység“ úgy alá volt húzva, hogy komomentálta a mögő rejtejt gondolatot.

A pletyka eljutott Adelaisig és tiszta telke felháborodott; majd elhatározta, hogy visszaszerezze a kendőt.

Egy májusi éjjel a Conrad kisasszony társaságában kiszökött lakosztályából s felkeresette a seblásban fekvő testőrt, aki midőn meglátta ágya előtt a leányt, görcösen kapaszkodott

a cipész-szakmabeli 115 férfi- és 11 nőmunkás sztrájkot folytatott 24 cipésmester ellen. Több ízben folytatott békeltetés után a bérmozgalomból kifolyólag a munkások követeléseiket nagyrészt elérték.

3. Használó okból ugyane szakmabeli iparosok a többi kisiparosokkal szemben 1907. év szeptember hó 24-től a hó 28-ig tartó bérharcot folytatott, 70 férfi- és 15 nőmunkás 47 cipésmester ellen. A segédok a kívánt béremelést elérték.

NYUGDIJBA KÜLDÖTT vasuti üzletvezető.

A vasuti szerencsétlenségek következménye.

Szaporítják az üzletvezetőseket.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1.

Az Államvasutak hálózatán egymást követik a balesetek, amelyeknek okait most kutatja az államvasutak vezetősége és a kereskedelmi minisztérium.

A kereskedelmi minisztériumban már régóta tudják, hogy az Államvasutak jelenlegi igazgatási rendszere nem jó és hogy a bajok forrása első sorban a túlhajtott centralizációban keresendő. A minisztérium vasuti osztálya már Hieronymi hivataloskodása alatt dolgozott ki egy javaslatot, mely a minden vonalon keresztülviendő decentralizációval akart a bajokon segíteni. Vörös Lászlót csak a bukása akadályozta meg abban, hogy a reorganizációt megvalósítsa. A jelenlegi kormány is tervehette a decentralizációt és mint Kossuth Ferenc az 1908-iki költségvetés indokolásában megemlíti, csak a politikai helyzet volt az oka annak, hogy a kormány eddig nem foglalkozott érdeme szerint az Államvasutak reorganizációjával, melyet a miniszter sürgősen szükségesnek tart.

Uj üzletvezetősegek.

A legutóbbi balesetek és a Máv. igazgatásában más tekintetben is előforduló

zavarok arra indították a kormányt, hogy az államvasutak igazgatásának újjászervezését sürgősen keresztülvigye. Mint értesülünk, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter mindjárt az őszi ülészak elején törvényjavaslatot fog előterjeszteni az államvasutak adminisztrációjának decentralizálása, illetve a jelenlegi központi igazgatóság megszüntetése tárgyában. Az új tervezet szerint az üzletvezetősegek számát hárommal szaporítani fogják és az üzletvezetősegek igazgatóságokká fognak átváltoztatni, melyek egyenesen a kereskedelmi minisztérium alá lesznek rendelve. Ezek az igazgatóságok — úgy mint Ausztriában és Poroszországban — teljesen önálló hatáskörrel fogják az alájuk rendelt hálózatrészt adminisztrálni, miáltal előreláthatólag meg fognak szünni azok a bajok, amelyeket a jelenlegi nehézkes és lassu központi igazgatás idézett elő.

Az adminisztráció újjászervezésével kapcsolatosan a személyzetre nézve is új intézkedések fognak életbelépni, melyek a fegyelen fokozására fognak irányulni.

Nyugalomba küldött üzletvezető.

Ennek az új irányzatnak a jele már mutatkozik is az államvasutaknál. A kereskedelmi kormány elhatározta, hogy a folyton ismétlődő vasuti katasztrófákat szigorúan megtorolja. Bünyvídilag természetesen azt a kis alkalmazottat, váltóórt, vagy pályaoórt kell üldözni, mert a legtöbb szerencsétlenségnek ezek az okozói. A kereskedelmi kormány azonban nem elégedhetik meg ezeknek a kis embereknek a büntetésével, hanem azt az elvet követi, hogy fegyelmezetlenség-szülte katasztrófákért a magasabb rangu tisztviselőt kell felelősségre vonni. Tegnap Szegeden föltűnést keltő vasuti nyugdíjazás történt, amely már ennek az elvnek diadalrajutását dokumentálja.

Tegnap ugyanis a kereskedelmi miniszter nyugdíjazta Stelzl, Frigyes szegedi államvasuti üzletvezetőt, akit három év előtt nevezték ki erre a pozícióra, amikor Uhlarik Béla otthagya állását. Stelzl, aki még élete delén áll, értesült, hogy nyugalomba akarják küldeni, hát önként kérte

a nyugdíjazását. Stelzl azért kellett elejteni, mert üzletvezetősege területén nagyon sűrű egymásutánban ismétlődtek meg a nagy vasuti katasztrófák. A múlt évben volt az emlékezetes dorozsmai katasztrófa, majd közel egy esztendő előtt Dászken, most pedig Szőregen volt nagyobb katasztrófa. Alig múlt el hét, hogy a szegedi üzletvezetősege területén jelentősebb szerencsétlenség ne lett volna.

A kereskedelmi kormány ebből arra következtetett, hogy a szegedi üzletvezetősege területén a rendszerben van a hiba. Ezért menesztette Stelzl. A menesztésnek azonban olyan színezetet adtak, mintha az üzletvezetőt saját kérelmére nyugdíjazták volna.

Nyugalankodó városi tisztviselők.

Küldöttség az adóügyi tanácsosnál.

A fizetésrendezés miatt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1.

Irtunk már arról, hogy a városi tisztviselők nyugtalanul várják a fizetésrendezést. Megirtuk azt is, hogy a fizetésük rendezésének elérésére javaslatot terveznek, amelyben több városi tisztviselői állás megszüntetését kérik. Az adóügyi osztály hivatalnokai között vált népszerűvé ez az eszme; azt kívánják, hogy az iskola-felügyelői és a fogyasztási adónál két felügyelői állást szüntessenek meg s az ugy mutatkozó tőkékhez csatolják a marha levelek díját s ezzel fedezzék a pótlékot. Ma ezek a hivatalnokok megjelentek Vannay Gyula, a hivatal főnöke előtt s tőle kértek felvilágosítást arra nézve, vajon mikorra várhatják a fizetésrendezést s megkérdezték, milyen reménységgel adhatják be a jelzett irányban megirt pótlékot kérő beadványukat.

Erre a lépésre az készítette őket, hogy a szeptemberi közgyűlés sorrendjére nincs felvéve a fizetésrendezési javaslat s a napokban érkezett a városházára a hire, a városok hivatalos lapja adta tudtul, hogy Debrecen városa fényes egzisztenciát biz-

párnába, ajkai hangtalanul rebegtek, miatha imádkozták a tüneményhez.

— Uram, — susogta a leány, — ön meg mentette az életemet.

A testőr halvány ajkairól egy forró sóhaj lebbent el.

— Áldott legyen a pillanat! — astán lassan, az üdvözültek szelid mosolyával folytatta:

— Ha nem halhattam meg, egész életemet fenségednek szenteltem!

— Igen, élni kell, mert akarom! Mit mondott az orvos?

— Talán meg fogok gyógyulni!

— Én megtiltom neki a „talánt”!

— Ha ilyen asszisztense van, mint fenséged!

— Nem arról van szó! Az udvarban pletykálnak a sebére adott kendőmről...

A testőr egy kis selyemerszényt vett elő s abból kivette a véres csipkekendőt.

— Haldekolva is gondom volt rá, hogy senki ne lássa meg! De ugye nem veszi vissza fenség?

— De igen!

A kendőt elvette, de helyette egy gyémántokkal körített medalliont ejtett az ágyra. A hercegnőnek Santerre mester által festett miniatúra arcképe volt az s alája vésva a szavak:

„Nagylelkű Roland volt a megmenőtöm”.
Astán eltűnt, mint az álom...

II. A csodagyűrű.

Másnap levél érkezett a hercegnőhöz a testőrtől. Szerény, tiszteletteljes, mégis szenvedélyes levél, mielőtt akkor írunk, midőn visszatérünk az élethez, a szerelemhez...

Adelais várta a levelet s válaszolt arra. „Mondtam, akarom, hogy éljen! Őa még fiatal és egy egész élet minden boldogsága várja! Engem feledjen el és kövesse a Monsieur, a Richelleu és a Szultán példáját. Ezer szerelem között elfeledi az irántami pillanatnyi felelősségét.”

A testőr válasza így hangzott: „Fenség, téved! Én boldogságért sóvárogok. Tíz asszony tíz felé tépi a szívet — betölteni csak egyetlen egy képes. A szultán háreméből mindig hiányzani fog egy: — az egyetlen egy asszony!”

A szerelemnek csak lejtője van! Az egyszer megindult levelezés folyt szüntelen és táplálta a szenvedélyek tüzeit.

De jött az idő, midőn meg kellett állnia.

A hercegnő szeretete a lovagot, de becsülte mindenkifőlött önmagát.

A regence idejében az ily kalandok rendszeren botránnyal végződnek, de hát akkor a botránnyal megbocsátották, a mesallianceot nem. Ahol nincs erkölcs, ott szigorú az etikette!

Egy hercegnő kompromittálhatta magát, de nem választott neveltségessé, hiszen Franciaországban a neveltség ül.

Adelais nem félt ettől. Inkább akart tiszteletes asszony lenni, mint szerető. Bevallotta érzelmeit az apjának.

A régens szenvedélyes zenész volt, kinek több szép zeneműve éi még ma is.

Egy este épp a clavecinja mellett talál a leányát, akinek dalalt mindenek felett szerette.

Adelais egyszerre, minden bevezetés nélkül hozzá fordult:

— Apám, én szerelmes vagyok!

— Bravó! Remélem, a választottad szép ember?

— Mint te voltál husz éves korodban!

— És bátor, vitéz?

— Mint te vagy ma is!

— De mondd, hát ki az? E leírásból nem ismerem fel egyik vérbeil herceget sem!

Adelais elhalványodott s a régens kezdte megérteni a leánya hallgatását.

— Ah ha! akarom hinni, hogy a Chartresi hercegnő nem szeretett bele valamelyik rajnai Landgrafba, vagy épp egy köznevesbe és nem fog neveltségessé tenni Európát!

Adelais visszanyerte szavát:

— Uram, Európának nem lesz joga kacagni, hiszen az egész vonalon legyőzi a szerelem az etikettet. Ugye Montpensier hercegnő Lauzonnos ment férjhez, a Holsteini

tosított legutóbb tartott közgyűlésén tisztviselőinek s a létszámot is megszaportította.

Vannay Gyula megnyugtatta a küldöttséget azzal az ígérettel, hogy a polgármester kijelentése szerint még szeptemberben a törvényhatósági bizottság okvetlen tárgyalja a javaslatot.

Mint értesülünk, a polgármester annyira elkészült már a javaslattal, hogy azt a napokban Kilényi János főszámvevővel a fedezet kérdésének szempontjából áttanulmányoztatja s még szeptemberben összehívandó rendkívüli közgyűlésen beterjeszti. Ha a pénzügyi helyzet a jövő évi költségvetés összeállítása után tisztázott lesz, akkor fognak csak dönteni az életbeléptetés határnapja felett.

Letartóztatott családok.

Kifosztott házaspár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1.

Egy öreg, irni olvasni nem tudó aradi házaspárnak nékülözéssel, szűkölködéssel megakartított pénzét csalták ki az első tekintetűre jámboroknak és ártatlannak látszó emberek. Eserhatszáz koronát gyűjtöttek össze hosszú, keserves munkában eltöltött évek alatt a károsultak, és azok lopták meg őket, akiknek hajlékot adtak a maguk portáján. A rendőrség leplezte le a lelketlen tolvajokat, akik tetőiket nem is tagadták s minden bűnbánás nélkül a legcinikusabb hangon azt vallották, hogy megirigyelték a takarékos házaspárt, ők is jól akartak élni, tehát onnét vették a jó élethez való pénzt, ahol volt. Az esetről ezeket a részleteket írjuk:

A meglöpött ember Sata János, a bűnösök pedig Molnár István a hegyaljai motoros vasutnál alkalmazott kocsitisztító és a vele vad-házasságban élő Rácz Mária. Az ember egyszerű s mindig tisztességes munkás volt, míg az asszonynyal meg nem ismerkedett, aki bűnre esábitotta.

Egy közös konyhán laktak Sata Jánossal a Zsófia-utca 7. számú hában. Ha Molnár nem

volt munkában, akkor Sata és a felesége szívesen segítettek rajtuk. Pénzt kölcsönöztek, ételt juttattak nekik és így a legszükségesebbel mindig el voltak látva. Az öreg emberek teljesen megbíztak Molnárban és asszonyában s mivel ők irni olvasni nem tudtak, Rácz Mária hozatták ki a takarékpénztárból időről időre azt a kis összeget, ami kettőjüknek a megélhetéshez kellett.

Az asszony valahányszor hazajött a takarékból, hűségesen el is számolt a küldetéséről. Pontosan felolvasta a betétkönyvbe bejegyzett adatokat s az öreg házaspár éppen tegnap számította ki, hogy még háromszázhatvan koronának kell a bankban lenni.

Tegnap megint pénzt kellett volna kihosni, de Rácz Mária nem volt otthon s így Sata Jánosné elhatározta, hogy maga megy fel és egyszer a pénzért. Az ura még külön meghagyta neki, hogy azért csak hozzon valamit a Molnár asszonynak is a városból, nehogy azt higgye, hogy csak azért nem küldték őt, mert talán meg akarták takarítani a borralát, ami rendszeresen kijárt neki az utért. Az öreg anyoka nagy nehezen felvászorgott a bankhelyiség első emeletére s ezzel nyújtotta át betétkönyvét a pénztárosnak, hogy abból husz koronát kivessen.

A pénztáros szavaira azontán félig ajúlva rogyott össze Satáné. Megmagyarázták neki, hogy a bankban ~~csak~~ csak öt koronáját őrzik, mert a többit mind felvették.

Háromszázhatvan koronának kell még lenni, — sejtinkodott az öreg asszony s kétségbeesett jajgatással távozott el a pénztár rácsától. Mirdjárt megértette, hogy valaki rutul kifosztotta a vagyontájkából.

Hazament s mikor férjének elmondotta a dolgot, ez halálsápadtan hallgatta felesége szomorú híradását. Egész délután számolgattak s arra az eredményre jutottak, hogy a Rácz Mari hűséges bementése szerint még háromszázhatvan koronájuknak kell lenni. Ma reggel Sata felment a rendőrségre s elpanaszolta a baját Green Nándor tb. főkapitánynak, aki detektívet küldött ki a „számítási” hiba kinyomozására.

Ez rövidesen megállapította, hogy a számítás körül csakugyan hiba esett. Még pedig Rácz Mari élehetett hadilában a számtani tudó-

A fejedelmi gyűrűt az udvarmester intézkedése folytán St.-Maixent rendelte meg és vitte váltott lovakon a kolostorba.

Fejedelmi ékes volt a ragyogó rubinnal ékes gyűrű. A párisi érsek szentelte azt fel az oltár előtt s aztán a hercegnő ujjára akarta huaní, de kicsuszott a kezéből s a fődre esett. Rövid keresés után Saint-Maixent lovag emelte fel, de csudák csudájára, a piros rubinkő helyett ugyanolyan nagyságú zöld saphír ragyogott abból elő.

A változást csak a hercegnő vette észre — a vén érsek nem látta meg.

Két éve élt már szigorú magányában a szép Adalais, midőn egy őszi este magányos lovag érkezett a kolostorba. Spanyolországból, a véres örökösödési hádjáratból hozott egy rövid levelet s egy kis csomagot a fejedelemsasszonynak.

„Madame! A Rore ostrománál hősi halált halt Saint-Maixent lovag haldokolva kért, hogy e kis erszényt küldjem el felségednek.

Hódoló szolgája

Bervich maréchal.”

Egyi volt a levél. Az erszény rejtette az eltűnt rubintgyűrűt s a gyémántos medalliont, melyből az arcképet a lovag szívébe sodorta egy spanyol golyó . . .

. . . Két év múltán Adalais is elment lovagja után . . .

mánynyal, mert két ízben „tévedett”, de nagy haszonnal a saját javára. Egyszer kétszáz, más alkalommal meg százhatvan koronát vett ki a könyvre.

A detektív előállította s a rendőrségen a legcinikusabb hangon bevallotta, hogy mikor az öregek nem voltak otthon, bement a szobájukba, a szekrényből kivette a könyvet és a bankban a megjelölt összegeket kikérte. A pénzt pedig Molnárral együtt elköltötték. Molnár ő beleavatta a pénzeszerzés titkába.

A főkapitány kérdésére elmondotta a hűtlen asszony azt is, hogy jól akart élni, ezért kellett a pénz s a mai drágaság mellett hamarosan elfogyott.

A rendőrség megindította ellenük a büntető eljárást.

Gladys beteg.

A halvaszületett gyermek.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 1.

Vanderbilt Gladys, Széchenyi László gróf felesége a múlt héten pénteken koraszülött gyermeket szült. A szülés nem volt sima lefolyású, mert a gróf Novák Endre ungvári főorvost hívatta beteg nejehez Felsőremetére.

A hír gyorsan elterjedt Ungvárott, ahol eleinte csak annyit tudtak, hogy Gladys nagybeteg. De, hogy mi a baja, csak abból sejtették, hogy az orvos olyan műszereket vitt magával, a melyeket *anyáknál* szoktak alkalmazni.

— Gyereke született Gladysnek, — kezdték nagy diadallal ujságotni.

Sokan azonban pontosan megjegyezték a Széchenyi—Vanderbilt-nász dátumát, 1908. január 27-ét és kétkedve fogadták a hírt.

Amikor azonban a főorvos visszajött, csakhamar kitudódott, hogy Gladys asszonynak igenis gyermeke született, de időnek előtte. A kis magzat koraszülött volt s természetesen holtan jött a világra.

Mikor már így szélteben-hosszában beszéltek a felsőremeteli eseményről, az orvosok siettek megnyugtanni az érdeklődőket, hogy Széchenyi grófné állapota nem súlyos és nemsokára elhagyhatja a betegágyat. Novák dr. pénteken délelőtt érkezett vissza Ungvárra a szomorú kastélyból s azóta naponként bejön érte az automobil.

Erdekes, hogy a grófné mellett férjén és a cselédségen kívül *nincsen senki*. Az esetről Széchenyinek Ormezőn tartózkodó özvegy édesanyját táviratlag értesítették. Vanderbilt Kornéiné asszonyhoz pedig kábeltelegramm ment Newyorkba.

Miniszterválság Ausztriában. Egész nyáron azt írták az osztrák lapok, hogy az őssre várt rejtélyes miniszterválság elmarad. És íme még ősz sincsen és már van válság. Egy várt és egy nem várt. A várt válság Marchet kultuszminiszteré. Állása majdnem tarthatatlan. Nem járt el elég szigorúan Wahrmond ellen és ez a klerikálisok, akik hatalmon vannak, nem tudják neki megbocsátani. A váratlan dr. Ebenhoch földművelési miniszteré, aki el akar menni, mert a szerb szerződés életbeléptetése körül nem győzött az agrár álláspont. Mivel Ebenhoch az agrár klerikális táborához tartozik, a részleges válságnak — noha Beck báró mindkettőt akarná tartani — alighanem az lesz a vége, hogy Ebenoch marad és Marchet megy.

hercegnő Rabutinhoz. A lengyel király egy Olbreuse kisasszonyt, az orosz cár egy konyha szolgálot vett el!

— Ők tehetők, de az én családom tagjai nem! Majd csinálók én rendet! Riomot, a madame de Berry kedvencét egy kicsit elküldöm a szigetekre, Richelieut, a madame Valois imádóját bedugom a Bastillebe s ha meglelem a te babádat, azt küldöm a háboruba!

— Én pedig esküszöm, hogy kolostorba lépek!

— Majd meglátjuk!

És éjjeli találkozott először és utoljára négyezemkört Adalais St.-Maixent lovaggal és e találkozáson nem történt semmi, csak egy a lovagkorba illő fogadalom hangzott el, hogy ha egymáséi nem lehetnek, nem lesznek soha senkié . . .

Másnap Adalais kijelentette, hogy a chellesi kolostorba vonul:

— Ha nem lehetek azó, akit szeretek, s Krisztus arája leszek!

A régens dühöngött, de az anyja tanácsára végre beleegyezett és szomorú szarkasmussal mondta leányának:

— Hát, kis leányom, legyen kívánságod szerint, pedig nem jó viszonyban vagyok a leendő vőmmel!

Igy lett a Chartresi hercegnőből Chelles fejedelemsasszonya!

Nagy pompával történt a felavatás, mintha királynét koronáztak volna.

MOTOROS KÖZLEKEDÉS Arad utcáin.

Tárgyalás a Közuti Vasúttársaság és a Hegyaljai Motoros között.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1.

Néhány nap óta az Aradi Közuti Vasut vezetősége és az Arad-Hegyaljai Vasut igazgatósága között tárgyalások folynak olyan irányban, hogy nem lehetne-e a lóvasut sineit a motoros kocsik számára igénybe venni, ami által Arad újabb közlekedési eszközhöz juthatna. Egyes körökben már azt beszéltek, hogy a megegyezés létrejött a két vállalat között. Ez azonban nem felel meg a tényeknek, amint az Zerkovitz Rezsőnek, a Hegyaljai Motoros vezérigazgatójának munkatársunk előtt tett alábbi nyilatkozatából is kitűnik:

— Még nagyon messze vagyunk attól, — mondta Zerkovitz — hogy a tárgyalások teljes eredményéről beszélhessünk. Ez az ügy már nem új keletű, csak egy ideig stagnált, de most ismét fölvevük a tárgyalásokat Urbán Adolfnak, az Aradi Közuti Vasúttársaság igazgató elnökének kivánságára. Amikor a motoros vasut megindult, akkor arról volt szó, hogy a lóvasut sineinek átalakításával a városban is meghonosítják a motoros közlekedést. Minthogy a motoros-kocsik kerék közötti távolsága kisebb, mint a lóvasuti kocsié, úgy terveztük, hogy a lóvasuti sínpár között a már meglévő talpfákra még egy sínt fektetünk le, ami által keskenyebbé tettük volna a sínpárt és alkalmassá arra, hogy a mi motorjaink is közlekedhessenek rajta. Erre a város közgyűlésétől megkaptuk az engedelmet. Akkor Urbán Adolfal tárgyalunk erről, azonban nem vezettek eredményre a tanácskozások. A lóvasúttársaságnak mi minden személy után két fillért ajánlottunk fel, ami elég tekintélyes összeget ad évenként. A társaság azonban keveselte ezt az összeget és emiatt megakadtak a tárgyalások. Mi már végleg le is mondtunk arról, hogy valaha megállapodás jöjjön létre. A napokban azonban Urbán Adolf újabb ajánlattal keresett föl bennünket és most már elfogadhatóknak jelentette ki propozíciónkat. Ez alapon ismét tárgyalásokat kezdtünk, amelyek most is folyamatban vannak. Hogy eredményre vezetnek-e a tanácskozások, nem tudom. De annyi tény, hogy a megegyezésre most sokkal nagyobb kilátások vannak, mint a motoros megindulásakor és nem lehetetlen, hogy a motoros Arad utcáin is megkezdheti a személyszállítást.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Napoleon és az angol tengerész. A franciák nagy császára, Napoleon után számtalan anekdota maradt fenn. Egyik jellemző apróság Napoleon nagylelkű viselkedése egy angol tengerésszel szemben. Riba szigetén játszódnak az epizód. Egy foglyul ejtett angol tengerész primitív hordóban akar a nyílt tengerre szállni, hogy megszökjön. Az őrk észreveszik a szökést és foglyul ejtik a szökevényt. A foglyot kísérő csapat szembe találkozik a császárral, aki midőn megtudja, hogy a tengerész beteg édesanyja után vágyakozva határozta el magát

a veszedelmes szökésre, nagylelkűen szabadon bocsátja és hazájába küldi a tengerészt. Pompás kivitelű mozgólényképben mutatja be az Uránia színház a történelmi epizódot.

Kossuth Ferenc betegsége.

Komplikációk — Aggasztó hírek. — Müller Kálmán nyilatkozata

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 1.

A beteg kereskedelmi miniszter állapotáról a mai nap folyamán igen nyugtalanító hírek kerültek forgalomba. Arról beszéltek, hogy eddigi csúzos bántalmához, amelyek roppant gyötörték, komplikációk csatlakoztak, amelyek aggasztóvá tesszik Kossuth Ferenc állapotát.

Sajnos, ezek a hírek nem egészen légből kapottak. Azok a hírek, amelyek arról szóltak, hogy a kereskedelmi minisztert féldoldali hűdés érte, nem felelnek meg a valóságnak. Erről szó sincs. Müller Kálmán főrendiházi tag, akihez kérdést intéztek, eziránt megnyugtató választ adott. Tény az, hogy Kossuth Ferenc betegségéhez komplikáció csatlakozott, mely azonban nem súlyos természetű. Ez a komplikáció abból áll, hogy bal térdén fájdalmas daganat keletkezett s míg az izzadány föl nem szívódik, addig a miniszter az ágyat el nem hagyhatja.

Kossuth az éjszakát egészen álmatlanul töltötte. Igen heves fájdalmak voltak. Mindamellett azt mondják, hogy nem veszedelmes a betegsége, de 6—7 napig okvetlenül el fog tartani. Ma délelőtt meglátogatta a beteget Justh Gyula képviselőházi elnök.

Müller Kálmán dr., Kossuth Ferenc házi orvosa ezt a választ adta a betegségről:

— A komplikáció nem súlyos természetű. Lényegben a betegség csakis csúzos bántalmakból áll. A betegség okvetlenül meggyógyulna és pedig rövid idő alatt, ha a kegyelmes ur jobban kiméli magát. Sajnos azonban, ő kegyelmessége erről hallani sem akar. Az összes szakreferenseket fogadja, tárgyal velök és ezzel túlrögteti magát. Ha megfogadja tanácsomat, hogy tíz-tizen négy napig pihenést engedne meg magának, nem dolgozna semmit, akkor ez idő alatt visszanyerné teljesen az egészségét és rendszeren folytathatná működését hivatalában.

Ez Kossuth Ferenc házi orvosának nyilatkozata. Egyébként tekintettel Kossuth Ferenc betegségére, Sztéryi József kereskedelmi államtitkárt táviratilag hívták vissza, hogy a miniszterium ügyeit tovább vezesse. A távirat Lussin Piccolóban érte utól az államtitkárt, aki egyelőre nem fordult vissza Budapestre, hanem egy újabb távirati jelentéstől tette függővé hazautazását s csak abban az esetben szakítja meg szabadságát, ha helyettesítéséről nem tudnak gondoskodni.

Kossuth Ferenc állapotáról késő éjjel a miniszter környezetéből ezt a hírt kapjuk:

Ma délben a fővárosban erősen elterjedt az a hír, hogy Kossuthot féldoldali szélütés érte. Ezt a hírt ugyan mindjárt megcáfolták, de ma este Müller Kálmán

dr. főrendiházi tag, Kossuth orvosa bizalmas körben kijelentette, hogy Kossuth állapota aggasztó. Sztéryit pihenő utjáról tényleg hazasürgönyözték és az államtitkár néhány nap múlva már Budapesten lesz. Kossuth egyik jó barátja, aki állandóan környezetében van, kijelentette, hogy a miniszter ilyen rosszul, mint most, még sohasem volt. A betegágyához közvetlen környezetén kívül senkit sem bocsátanak.

Nagy tűz a pozsonyi pályaudvaron

Három millió korona kár.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 1.

Nagy tűzvész pusztított ma reggel a pozsonyi pályaudvaron. Egy munkás gondatlansága következtében kigyulladt a nagyforgalmu leadási raktár és a tűz hamar lángba borította a szomszéd épületeket is, melyek teljesen leégtek. A hatalmas tűz több mint három millió korona kárt okozott.

A pozsonyi tüzről az első távirat ezeket jelentette:

A pozsonyi főpályaudvar teherlerakási osztályán ma reggel 9 órakor tűz támadt, amely rövid idő alatt annyira elharapózott, hogy úgy a feladasi, mint a leadasi raktárak lángborultak. A kivonult tűzország képtelen volt a tüze elfojtani, s nemcsak a raktárak, hanem tizenhárom árukkal telt vagon is elhamvadt. A kár több száz ezer korona. A tűz állítólag úgy keletkezett, hogy egy kaucukoldattal telt hordó oldala kilyukadt és a kiömlő oldat meggyulladt.

Egy későbbi távirat ezeket jelenti:

A ma reggeli tűz óriási méretű volt. A tűz a teherleadási raktárban támadt, amelyben állandóan nagy az áruforgalom. A raktárban tilos a dohányzás, de egy Stefanko Ferenc nevű munkás ma reggel a tilalom ellenére is cigarettára gyújtott. Ekkor belépett a raktárba a felvigyázó, mire a munkás ijedten eldobta a cigaretta. Az égő cigareta kaucuk-oldattal telt hordók közé esett. Egyik hordó dongája meg volt repedve és a repedésen kicsurgó folyadék pillanat alatt lángot kapott. Tűzbe borult az egész hordó és egy-ké. perc múlva tíz méternyi magasságon csapott fel a láng. Csakhamar óriási robbanás reszketette meg a levegőt. Felrobbant a raktárban levő három hordó bensin és rövid idő alatt elégett az egész leadási raktár, sőt tüzet fogott a mellette levő feladasi raktár is. Mindkét épület teljesen porrá égett a közelükben levő árukkal megterakott 18 tehervaggonnal együtt.

A tűzoltók hamar megérkeztek a veszedelem színhelyére. Kivonult a rendőrség és nagyszámú katonaság is, de segíteni a bajon nem tudtak. Különösen megnéhezítette az oltási munkát az, hogy nem találták a pályaudvar külön vízvezetékének kulcsait és így a vízvezeteket hosszú ideig nem tudták használni.

A városban eleinte emberhalálnak is híre terjedt, de később kiderült, hogy a tűznek emberélet nem esett áldozatul. Stefanko Ferencet, aki a katasztrófát okozta, valószínűleg le fogják tartóztatni, de a veszedelem körül másokat is terhel bűnös könnyelműség és a délutáni tűzvizsgálat alapján megindították a bünygyi vizsgálatot is.

A pályaudvaron a tűz több mint három millió korona kárt okozott.

Szeptember elején . . .

Arad, szeptember 1.

Szeptember végének, ennek a páratlan hangulatu, borongósan szép időszaknak megvan a maga örökéletű Petőfi-verse; október elejének, ennek a milícia szempontjából nagyjelentőségű dátumnak szintén akadt már nem kevésbé nagy megéneklője: maga a fenséges nép. Elárvultan, dalolatlan csak azok a napok maradtak, melyeket most élünk át széles e hazában nagy események között: szeptember hónapnak első napja, a magyar diákság október elsejél.

Petőfi sorok helyett öles falragaszok hirdetik a diák-berukkolást. Varjassy Lajos, a gondos polgármester inti a szülőket mindarra, amit a családos apáknak és anyáknak tudni szükséges a tankötelezettség és a beiratási díjak szempontjából; az egymással versengő könyvkereskedők cédulákat juttatnak kezébe az utcákon, hogy negyed-, fél- és egész áru könyveket legújabb kiadásban és legkevesebb bacillusos állapotban hol kaphatsz; az üzletek kiralat, az újságok hirdetései a kozmthelyek felől tájékoztatják a vidéki szülőket, míg a legjobb diák-táskák, szíjjak, fogkefék és esernyők különös occasióban kínálgatják magukat a fűtők kirakataiban. Tessék még mindehhez hozzávenni a nyüzsgő tömegeket az iskolaépületek előtt, az üzletről üzletre járó vidékieket az utcákon, a hónap alatt könyvhegyekkel járkáló és a szünidei boldogságtól sugárzó arcu diákokat: Ime körülbelül így — csak hogy sokkal élénkebbül — fest Arad és minden város szeptembernek elején.

Költőket nem ihletett meg ez a dátum, de a költők ritkán családapák és még ritkábban jó, gyermekeiket beiratni hurcoló családapák. Bizonyára ez az oka az irodalom mostoha eljárásának és még talán az is, hogy ezek a szép szeptemberi napok meglehetősen súlyos anyagi ügyekkel állanak kapcsolatban. Tandij-nyavalyákról pedig lehet erősen menydörögni a kultuszterem vitájánál a dunaparti képviselőházban, de lírai költemények megírására mindezek nem nyújtanak elég szint és hangulatot.

Talán ha máshol, nem a külsőségekben, hanem a lelkekben, nem az utcákon, hanem az érzelmekben keresnek a szint és hangulatot, szeptember mostani napjaiban is találnának anyagot a rimes sorokra, színeket az érzelmi palettára a modern nagyváros költői. A mai ember végre is életének egy tucat évét — sokszor többet is iskolapadokban, könyvek között tölti, éppenséggel nem lehet hát közönyös a lélekre, arra a sokat hangoztatott mindent befogadó gyermeki lélekre ennek a tucat esztendőnek mindama eseménye, mely a szeptemberi napokkal veszi kezdetét. Nagyon erős hatásu, sokat jelentő esemény ez az iskola-kezdés ideje és nagyon sokat, a jó táskánál és jó esernyőnél talán még többet érne az, aki erre az időre egy kis lelki utra-valóval, egy kis gyermek-ismerő utmutatással látna el a sok száz tanulni készülő emberkét. Kellene valaki, aki odaállna a diák oldala mellé és — oh nem a tanár munkájába avatkoznék bele! — hanem megmagyarázná a diáknak a mindennapi élet ezer apró és mégis nagy ügyét, ezer megszokott, de fájósan érintő baját és megtanítaná őt arra, hogyan szerezze meg az ezeken való uralkodást anélkül, hogy előbb saját lelkén érezze azoknak tüszurásait. Ilyen finoman érző, fájalmakat előresejtő ciceronera volna szüksége a mai fiatalságnak, hogy megnyiljanak a szemek a helyesen látásra, az emberek és a dolgok megértésére, az apró bajok, életet megkeserítő kis kellemetlenségek kikerülésére.

Ez a cicerone még kések. Egyelőre csak táskákat, szíjjakat és nyelvtanokat árulnak, hogy legyen mibe beskatulyázni, beleszorítani a grammatikai szabályokba összefogalt et-tudományt.

Betta.

Öngyilkos fiatal leány.

Aki évekig remetéskedett.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1

Egy fiatal, alig huszonkét éves temesvári leány dobta el magát az életet, mert elfáradt az élet nagy küzdelmeiben. Egy revolvergolyóval szakított véget az örökös küzdelemnek, nem törődve azzal, hogy agg szüleinek ezáltal milyen fájalmat, bánatot okoz. Az öngyilkosságról részletes tudósításunk a következő:

A temesvári gyárvárosi Vaspálya-ut tizenegyedik számú házában lakik Garay János Máv. pályafelügyelő családjával. Tegnap este Garayék elmentek hazulról, csak az egyik leány, a huszonkét éves Adél maradt otthon.

Mialatt a szülők távol voltak hazulról, Adél elővette édesapjának forgópisztolyát és azzal jobb halántékon lőtte magát. *Azonnal meghalt.* Amikor a szülők este fél tizenegy órakor hazatértek, szerencsétlen leányukat már halva találták. Azonnal elküldtek Engelsz Béla dr. kerületi orvosért, aki azonban már csak a beállott halált konstatálhatta. Az öngyilkos leány egy levelet hagyott hátra, szüleinek címezve. A levél csak ezt a néhány szót tartalmazza:

— Fáradt vagyok, isten veletek, Adél.

A szerencsétlen leány, állítólag szerelmi csalódása miatt, már két év óta nem távozott el hazulról, nem mozdult ki a szobából és különösen az utóbbi hetekben teljesen magába zárkozott, buskomor volt, valóságos remete életet élt. A rendőrség, miután az öngyilkosság ténye minden kétséget kizárólag be van igazolva, megadta a temetési engedélyt és eltekintett a hulla felboncolásától. A temetés holnap délelőtt lesz.

SPORT.

+ Országos athletikai viadal. Szeptemuer 8-án, kisasszony napján délután három órakor tartja Aradon, Török Gábor utcai sporttelepén orsz. athl. viadalát az Aradi Athl. Club, melynek keretében ez évben is megtartja Magyarország bajnokságáért a 80 kilométeres távgyalogló bajnokságot. A verseny érdekességét és izgatottságát jellemesni fogja a versenyben indulók nevei. A ma késhöz vett nevezések szerint érdekesítő küzdelemre lesz kilátás a bajnokság eldöntésénél, mert a tavalyi bajnok mellett erős reménnyel küzd az elsőségért Drubina István, a budapesti Torna Club tagja, ki legutóbb részt vett Londonban, mint a magyar színek képviselője a 8000 méteres távgyalogló világ-bajnokságban. Drubina és Mánglitz küzdelme elé nagy érdeklődéssel néz Budapest sportközönsége is. A versenyen való részvevőket kilátásba helyezték Budapestről a Magyar Athl. Club, a Ferenccvárosi Torna Club, Műgyógyászati Athl. és Football Club, a Postások, a Budapesti Athl. Club, a budapesti Budai Torna Club, vidékről: Debrecen, Segéd, Szabadka, Temesvár.

Elcsapott bírósági jegyző.

Cikket irt Polónyi Géza ellen.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1.

A m. kir. igazságügyminiszterium hivatalos lapjának, az *Igazságügyi Közlönynek* ez év augusztus 26 iki kelettel megjelent 8 ik száma nagy meglepetést keltett a bírák és jegyzők körében. A személyi változásokról szóló hirdetésében „*Állását vesztette*” cím alatt tudatja, hogy Imre Manó ujbóli járásbírói jegyzőt elbocsátották az igazságügy szolgálatából.

Imre Manó ellen két rendbeli fegyelmi eljárás folyik. Az egyiket Polónyi Géza igazságügyminisztert támadó hírlapi cikkeért, a másikat pedig hivatalos állomáshelyének engedelem nélkül történeti elhagyása miatt indították meg ellene. Mindkét fegyelmi vizsgálatot Acsél Nándor dr., a pestvidéki törvényszék vizsgálóbírója vezeti. De ezekben a fegyelmi ügyekben megítéletet senki sem hozhatott, mert a vizsgálat még mind a két ügyben folyamatban van. Most már felmerül az a kérdés, vajon az igazságügyminiszter, minden fegyelmi ítélet bevárása nélkül csapta el Imre Manó jegyzőt.

Erre vonatkozólag az Igazságügyi Közlöny legközelebbi száma fog bővebb felvilágosítást adni?

Kóbor cigányok rabló támadása.

Elfogott karaván.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 1

Tegnap óta ismét egy cigánykaraván által elkövetett merénylet tartja isgatottságban Temesvár város közönségét. Egy három kocsiából álló cigánykaraván tegnap nappal, a Józsefvárosi Arpad utcában botokkal és vasvillával fölfegyverkezve megtámadott a saját házában egy polgárt és annak fiát, akiket véresre vertek azért, mert nem tűrte, hogy az udvarán levő díófáról a cigányok leszedjék a termést. A dolog kezdett már már veszélyessé válni és ha a szorongatott embereknek nem sietnek segítségükre a szomszédok, a dolog talán emberhalállal végződött volna. Így azonban a cigányok menekülni voltak kénytelenek és a rendőrök elfogták őket. Az esetről tudósításunk a következő:

Kartya Péter hatvankét éves gyufagyári éjjeli őr tegnap, délelőtt kilenc órakor hasatért az Arpad utca 18. szám alatt levő lakásába. Hazaérve észrevette, hogy a háza előtt három kocsi cigány tanyázik. Ugyet sem vetve rájuk, fölzárta a ház kapuját és belépett az udvarba. Annyi ideje sem volt, hogy a ház kapuját ismét bezárja, már is belépett rajta egy cigány-asszony, aki egyenesen a díófának tartott. Kartya Péter fia a cigányasszonyt kilökték az utcára és elzárták a kaput. A cigányok, lehettek vagy tizen, erre rájuk törték a kaput és különféle szerszámokkal fölfegyverkezve, behatoltak az udvarra, ahol a két férfit üldölni kezdték. Segélykiáltásokra csakhamar megjelentek a szomszédok közül Krizsán János cipész, Rosenawelg J. pékmester és még többen. A cigányok ekkor fölkaptak kocsijakra és Kissoda felé elhajtottak. A szomszédok utánuk szaladtak. Időközben megérkeztek a rendőrök, akik a cigányokat szintén üldözöttek és hosszas hajszá után, Kissoda község

határában letaróztatták. A cigányok a hírhedt Bócz család tagjai, akiket kihallgatásuk után, ma beszólgáltattak a temesvári királyi ügyészségnek.

Kinos incidens az aradi törvényszéken.

Mikor az ügyvéd vádol és az ügyész véd.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 1.

Érdekes incidens történt ma az aradi törvényszéken. A bíróság egy jelentéktelen lopási ügyet tárgyalta. *Stanka* Tódor és *Roska* Juon seprősi lakosok ellen az ügyészség azt a vádat emelte, hogy egy falubeli gazdaembertől éjnek idején két méhkast elloptak. Az ügyet ma már harmadszor tárgyalta a törvényszék, mert igen sok tanut kellett kihallgatni. Mára is körülbelül tizenöt tanut idéztek be.

A vádlottak a csendőrség előtt beismerték a lopást, a bíróságnál azonban tagadták és azt vallották, hogy a csendőrök előtt azért tettek beismerő vallomást, mert azok kint voltak, ütötték és verték őket. Kihallgatták a nyomozásnál eljáró csendőröket is, akik valótlannak mondták a vádlottak amaz állítását, hogy ők kint voltak, csikarták ki belőlük a beismerő vallomást.

A bizonyítási eljárás befejezése után *Stanka* és *Roska* védője, *Marsieu* Jusztin ügyvéd beszédében erősen kikelt a csendőrök brutalitása ellen.

— Közöndomásu dolog, — ugymond — hogy a csendőrség nyomozás közben milyen eszközökhöz folyamodik a célból, hogy a gyanúsítottakat beismerő vallomásra kényszerítse. Kézrel-lábbal, bottal, fegyverrel üt-vertik a szerencsétlen embereket, akik aztán, hogy a további kínzásoktól megmeneküljenek, természetesen magukra vállalnak mindent, a mit a csendőrök akarnak. Éppen ezért az ilyen módon kiderített vallomásoknak semmiféle jelentőséget sem lehet tulajdonítani s azok nem szolgálhatnak terhelő adatok gyanánt.

Marsieu még be sem fejezte beszédét, midőn bírósági felugrott helyéről a körvád képviselője, *Szokolcsay* Lajos kir. ügyész és elzárított hangon kérte a törvényszéket, hogy szakítsa félbe a védő beszédét és ne engedje a csendőrség további rágalmazását.

Az ügyész szavaira *Marsieu* így válaszolt:

— Ha az ügyész urnak nem tetszik, amit elmondottam, tessék bevenni a jegyzőkönyvbe. Én szóról-szóra meg fogom ismételni mindazt, amit a csendőrség eljárásáról előbb mondtam.

És *Marsieu* csakugyan megismételte előbbi szavait, amelyeket a bíróság az ügyész kérelmére jegyzőkönyvet is vett.

Most *Szokolcsay* ügyész szólalt fel:

— Minthogy itt az államhatárolom egyik fontos tényezőjét, a csendőrséget a hatóság előtt megrágalmazták, kérem, hogy a megtörtént lépések folyamatba tétele céljából a jegyzőkönyv másolata hosedm áttétessék.

A védő erre kijelentette, hogy nem akar az ügyészség védőpalástja alá bujni, de hajlandó állításait mint magánember is bármikor és bárkinek megismételni. Hivatkozott az aradi törvényszék határozataira, amelyekben maga a bíróság igen sok esetben kimondotta, hogy a rendőrség által kihallgatott vádlottak és

tanuk vallomását nem veszi figyelembe, mert az illetők kényszer hatása alatt vallottak.

A törvényszék az ítélet meghozatala után elrendelte a főtárgyalási jegyzőkönyvnek az ügyészséghez sendő áttételét, hogy az ügyész *Marsieu* dr. ellen az eljárást megindíthassa.

Az incidens jogászai körökben nagy fel-tűnést keltett és élénk beszéd tárgyát képezte.

Főispánok Andrásynál.

Beosztják a választókerületeket.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 1.

A választói reformmal kapcsolatosan eddigelé inkább csak magáról a választói jogról kerültek forgalomba konkrét hírek; ami a választókerületek új beosztását illeti, arra nézve csak igen kevés adat jutott eddig nyilvánosságra.

Pozitív adat a kerületekre nézve alig került még ki a belügyminisztérium féltve őrzött aktáiból. Megmagyarázza ezt az a hír, melyet most félhivatalosan jelentenek Budapestről s amely szerint a kerületek végleges beosztásán csak most dolgoznak a belügyminiszter és az ország főispánjai. Az érdekes félhivatalos jelentés — mint fővárosi tudósítónk táviratozza — így hangzik:

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter *tiszadobi* kastélyában rendkívül mozgalmas élet volt a nyár folyamán, különösen pedig az elmúlt napokban. A délvidéki és dunántúli főispánok egy részének kivételével az ország csaknem valamennyi főispánja megjelent a belügyminiszternél. A főispánok csoportonként voltak *Andrássy*-nál, hogy beszámoljanak a választókerületek beosztása dolgában a *belügyminiszter utasítása értelmében végzett előmunkálataikról*. Augusztus második felére a felvidéki főispánok kaptak meghívót, 26 tól 30 ig pedig az erdélyrészi főispánok voltak a belügyminiszter vendégei.

Andrássy Gyula gróf a nyár elején rendeletben utasította a közigazgatási hatóságok fejeit, hogy minden egyes törvényhatóságban *kétféle konferenciát tartsanak* a kerületek beosztásának kérdésében: egyiket a *közigazgatási főbb tisztviselők* bevonásával, különösen pedig a községi és körjegyzők meghallgatása mellett, a másikat pedig a törvényhatóságok politikai vezetőférfiainak és képviselőinek részvételével. E konferenciák tárgya az volt, hogy a belügyminisztériumban *körvonalozott* kerületi beosztást a helyi viszonyokhoz képest alaposan megvitassák és azokra nézve javaslatokat megtegyék. E konferenciák eredményei határozzák meg a kerületek végleges beosztását.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Köszönetnyilvánítás. Az 1848—49-es agg és szegény honvédeknek két jövevénye volt szives az aradi 1848—49-es jelenleg *öt beteg* fekvő agghonvédek részére 19 korona 94 fillért egy választásból kifolyólag befolyt összeg maradványa kiegyenlítésére adományozni. Az aradi 1848—49-es honvédegyet a nemesszívű adakozóknak ezton is a leghálásabb köszönetét nyilvánítja. Arad, 1908. szeptember 1. *Simay* István egyl. elnök, *May* Soma jegyző.

Az alanyi költő.

Vasuti történet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy jóízű humorárl és aranyos kedélyéről híres poétánkkal történt meg ez a kedves és mulatságos vasuti kaland. Az eset színhelye az Aradról Budapest felé menő éjszakai vonat, amelynek első osztályu szakaszába Békéscsaba állomáson hajnaltájt jökedvű, előkelő társaság szállott föl. A vonatra várva, az állomási restaurációban még vagy háromszor itták meg a Szent-János áldást és most már nagyon szerettek volna kissé szundikálni. De a vonaton nem volt egy csepp hely sem. Valamennyi kupé lezárva s az elsötétített kupékban az összehuzott függönyök mögött békés utasok aludtak. A hajnali társaság tehát kénytelen volt a folyosón álldogálni. Mikor a kalauz jött, hogy a jegyeket átvizsgálja, az egyik ur megszólította:

— Adjon nekünk valahol egy kis helyet, mert nagyon el vagyunk csigázva.

— Lehetetlen, kérem, az összes kupék tömve vannak, nem tudok segíteni.

Az illető ur a nagyobb nyomaték okáért megjegyezte még:

— Amint a vasuti jegyeinken is láthatta, mi itt valamennyien főispánok és képviselők vagyunk.

— Láttam, nagyságos uram és igazán sajnálom, de nem segíthetek.

* A poéta fejében most pokoli ötlet fogamzott meg. Félrehívta a kalauzt és erőlesen rászólt:

— Én nem bánom, akárhogy, de nekem te-remszen azonnal helyet! Én alanyi költő vagyok!

A kalauz elsápadt és egy kicsit megszedült. Istenem, alanyi költő! Ez valami olyanféle lehet, mint a dalai láma. S miközben sapkájához emelte a kezét, reszkető hangon mondta:

— Kérem, kegyelmes ur, mindent el fogok követni...

A poéta kegyesen bólintott, a kalauz pedig el-sietett. Pár perc múlva azonban visszajött és oda-sugta a poétának:

— Méltóztassék utánam jönni!

Utközben aztán elmondta, hogy az egyik fél szakaszban egy volt miniszter kegyelmessége utazott, azt felköltötte és áttette egy másik szakaszba, ahol még volt egyetlen üres hely. Azzal átadta a poétának az üres szakaszt, aki jóakaró mosolylyal és egy ezüst forinttal honorálta a kalauz szolgálat-készségét és azzal a jóleső tudattal hajtotta pihe-nésre a fejét, hogy hiába, Magyarországon még meg tudják becsülni a poétákat.

Am itt még nincs vége a történetnek. Két állomással tovább egy tábornok szállt föl a vonatra. Sorra próbálgatta a kupék kilincseit, egy sem engedett. A poéta kupéjába is be akart nyitni, de a kalauz utját állta.

— Szent Isten, itt ne tessék. Ezt nem szabad zavarni.

A tábornok bekandidált a függöny mögé és indignálódva kérdezte:

— De hát miért nem? Itt egyetlen ur van, aki kegyelmesen nyújtózkodik három ülésen. Csak nyissa ki, egy kettő!

A kalauz könyörgő szemmel nézett a tábornokra:

— Méltóztassék megbocsátani, az lehetetlen, azt nem lehet. Az igen nagy ur.

A tábornok egy kissé meglágyulva kérdezte:

— De hát mégis, mi esoda az az ur?

A kalauz hivatalos fontossággal, nagyon tiszteletteljesen, sugva mondta:

— Kérem az... az alanyi költő!

Gyilkol a hadgyakorlat.

Vászon akaró — napszúrás után. — Fő a diszlépés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 1.

Most folynak az őszi hadgyakorlatok és már, mint ilyenkor szokás, az erőltetett marsolások utját elesett katonák holttestei jelzik.

Dombóvárról írják, hogy a pécsi 19. és a kanizsai 20. honvédegylete most tartják ott gyakorlatukat. A pécsi ezredből két tartalékos meghalt napszúrásban, minek folytán a legénységet vászon tarkóvédővel látják el.

Vajjon azokat a tarkóvédőket nem lehetett volna előbb alkalmazni? Nem! Mert katonáéknál még mindig a diszlépés a fő, amit ez az érdekes história is bizonyít.

A dolog Kaposvárott történt. A hadtestparancsnok szembeszállva a most divó japán felfogással, amely minden parádét mellőzni igyekszik, a porosz gárda diszlépését felfüggesztette. A Kaposvárott állomásozó 69-es zászlóalj parancsnoka ehhez képest utasította századosait, amire egyik százados kijelentette, hogy a diszlépést a szabályzat nem írja elő és ezért nem is fogja tanítani.

Az őrnagy erre írásban adta ki a parancsot, amire a százados írásban is megtagadta a teljesítést.

Az eset a hadbíróóság elé került, amely a századosot nyílt engedetlenség miatt három évi börtönre és lefokozásra ítélte.

A király azonban kegyelem útján eljuttatta a lefokozást, a három évi börtönt pedig három hónapra szállította le.

HIREK.

A megtagadott Gotterhalté.

Incidens egy román ünnepségen.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 1.

Rendkívül érdekes incidensről kapunk hírt Temesvárról.

A román színházalap egyesülete augusztus hó 28., 29. és 30-án tartotta évi közgyűlését Oravicán. A közgyűlésen Goldis László Aradon lakó országos képviselő elnökölt és jelen voltak Bredeicianu Korjolan, Petrovics István és Novák Aurél országos képviselők is.

29-én délben banquet volt a Korona-szállodában, amelyen több felkösöntő hangzott el. Az egyik szónok a császárt és királyt köszöntötte fel, mire a lelkesedés annyira elragadta a jelenlevőket, hogy többen ráparancsoltak a cigányra, hogy játssza a Gotterhaltét.

A cigány, névszerint Brka Károly Szofron, kijelentette, hogy ő a Gotterhaltét nem huzza el, amire azután a császári himnusz elmaradt. Később a gyűlés több résztvevője egy vendéglőben azzal kárpótolta magát, hogy egy tamburás zenekar által többször elhuzatták a Desteapte Románét. Az ünnepségen részt vettek a többek között egy árvaszéki ünlök,

állami tanító, magyar királyi bányabiztos és az állam által segélyezett tanítók és papok is

— Időjárás. A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 2-án az időjárás: Meleg. Északon és nyugaton zivatarok.

— A király magyarországi programja. Budapestről táviratozzák: Most már kétségtelen, hogy a király szeptember 7-én kíséretével egy havi tartózkodásra a fővárosba érkezik. 15-én Veszprémbe utazik és részt vesz a hadgyakorlatokon és 19-én Budapestre érkezik, 24-én pedig Gödöllőn részt vesz az udvari vadászatokon. Október elején ismét visszatér Bécsbe.

— A temesvári hadtestparancsnok szemleutja. Temesvárról táviratozzák: Frank Lőrinc altábornagy, hadtestparancsnok, ma délután Krizmanics Ervin altábornagy, Melion Gyula ezredes, vezérkari főnök, Rich József vezérkari ezredes és Páncs Viktor huszárszázados kíséretében, a dunai hadgyakorlatokra Páncsovára utazott. A hadtestparancsnok kíséretével e hó harmadikán tér vissza Temesvárra.

— Királyi elismerés Schwitzer Lajosnak. A hivatalos lap mai számában a következő királyi kézirat jelent meg: „Kedves Schwitzer lovag tábornok! Szívvel üdvözlöm önt ötvenedik szolgálati évének betöltése alkalmából. Az a tudat, hogy ily hosszú idő alatt mindig csak kiválóat teljesített, az ellenség előtt mutatott kiálló magabiztonságának és magas parancsnoki állásában kifejtett eredményekben dus tevékenységének emléke és alantasainak jól megokolt ragaszkodásának érzése kell, hogy önt jogosult megaláztatással töltse el. Hálásan emlékezem meg az ön hű szolgálatáról és biztosítom állandó jóakaratom felől. Ichl fürdő, 1908. augusztus hó 25-én. Ferenc József s. k.”

— A beteg román király. Bukarestből jelentik: A belügyminisztérium a következő kommunikét küldte a lapokhoz: A király egészségi állapotáról a legutóbbi napokban terjesztett riasztó hírek teljesen alaptalanok. Norden tanár meghívása Sajnájába kizárólag a király közvetlen környezetének eszméje volt, amennyiben a király, miután betegsége egyáltalában nem komolyabb, mint máskor, távoiról sem szándékozott meghívni a kiváló bécsi tanárt. Ezt bizonyítja az a tény is, hogy a király majdnem minden nap sétát tesz a kastély parkjában. Sajnaja látogatói felségét pánteken Norden tanár kíséretében és szombaton Kallenderou, a koronauradalmak igazgatójának társaságában látták sétálni.

— Harc a katedra körül címmel lapunk mai számában megjelent cikke a következő sorokat kapta: Tisztelt Szerkesztőség! Becses lapjuk tegnapi számában megjelent „Harc a katedra körül” című közleményre tisztelettel kérem következő nyilatkozatomnak helyt adni: Csista János tanár ur — mint mondá — panaszszal fog élni a közoktatásiügyi minisztériumnál, tehát ügye a legavatottabb bírálathoz kerül. Ez felment a hírlapi polemikától. Majd annak idején értesülni fog a tisztelt közönség is a csattanás végről. Fogadjon a Tisztelt Szerkesztőség nagyrabecsülésémmel kifejezését. Ciorgariu Román, személynévi igazgató.

— Csernoch püspök utazása. Temesvárról jelentik tudósítónk: Ünnepe volt tegnap Tomasevác torontálmegyei községnek. Tegnapi szentelte fel ugyanis Csernoch János dr. cranádi püspök az ottani római katolikus hitközség új templomát, amelyet Heismann György és neje, valamint Gross Mihály és neje jómódú tomaseváci polgárok a saját költségükön építtettek.

A megyés püspök tegnap érkezett ti kára, Pacha Ágost kanonok kíséretében Tomasevácra, ahol nagy ünnepséggel fogadták. A templom felszentelése után a püspök pontifikálta a templomban az első nagymisét, majd szentbeszédet tartott, melyben elismerésének adott kifejezést az egész egyházmegye nevében a Heismann és Gross családoknak, akik saját költségükön ilyen díszes istenházat emeltek a községnek. Végül lelkesítő szavak kíséretében átadta Heismann Györgynek és Gross Mihálynak a pápa áldását és elismerő érmét. A püspök tegnap este ti kára kíséretében visszaérkezett Tomasevácra.

— Ki lesz a makói polgármester? Makóról írják: A csütörtöki városi tisztújításra nagyban folynak az előkészületek. Az alispánhoz tíz negyvenen érkeznek a pályázati kérvények, amelyek között nem egy új pályázó neve látható. Az érdeklődés természetesen a polgármesteri állás betöltése körül fejlődött ki legjobban. Eldig, mint értesültünk, Farkas József polgármester, Vertán Eudra megyei másod aljegyző és Galambos Ignác dr. ügyvéd adták be a polgármesteri állásra pályázatukat.

— Tolsztoj betegsége. Moszkvából táviratozzák: Tolsztoj állapotáról ma a következő, a kezelő orvosok által aláírt bulletint adták ki: A visszerek gyuladása folyamata kezd javulni, a tüdő vérpangása most sokkal kisebb mérvű, a beteg étvágya nem jó, de hőmérséke többnyire rendes. Meglehetősen nagy, általános gyöngeség tünetei mutatkoznak. Tolsztoj az ágyban is kissé foglalatatoskodik.

— Hlinka Péter a pápához. Szegedről jelentik: Hlinka Péter, a hírhedt tó: agitátor, akit választási igazítás miatt két évi és egy tót cikke miatt további másfél évi börtönnel ítélték és lelkesítő állásától felfüggesztették, most szegedi börtönéből kérvényt intézett a pápához, akitől papi állásba való visszahelyezését kéri.

— Megint vasuti szerencsétlenség. Kecskemétről jelentik: Az Örkény felé épülő tranzverzális vasuton tegnap szerencsétlenség történt. A kövek hordására szolgáló iparvasut vágányai meglazultak, minek következtében a mozdony kisiklott és lefordult a töltésről. Nagy János mozdonyvezető és Komlósi József fűtő a kazánból kiömlő tüztől és a csőrepedések következtében kiömlő forró víztől súlyos égési sebeket szenvedtek. A sebesülteket a kecskeméti kórházba szállították ápolás végett. Gyöngyösről táviratozzák: A gyöngyös—vámosvölgyi vicinális vonalon hat, fával és porcellánnal megrakott kocsik kisiklottak. A rakomány és a kocsik összetörttek, a kár igen nagy. Emberéletben nem esett kár.

— Nem lesz Aradon élelmiszer vizsgáló állomás. A tanács még a múlt héten feltérjesztésben kérte a belügyminisztériót egy Aradon felállítandó élelmiszer vizsgáló állomás állami támogatását. A sok élelmiszer hamisítás, melynek vizsgálati költségei a város pénztárát terhelik, indokoltá tették pénzügyileg is az állomás szervezését. A belügyminiszter ma érkező leiratában tudatta a tanácssal, hogy bármennyire is üdvösnak tartja az intézményt, sem felszerelést, sem támogatást nem ad.

— Lezuhant léghajó. Párisi távirat jelentik: Wright léghajós ma egyik felszállási kísérleténél szerencsétlenül járt. A gép 80 méternyi magasságból leesett egy munkás gondatlansága folytán. A léghajó összetört, de Wright nem sérült meg.

— Halálozás. *Kemény Miksné* szül. Kl. in Regina 85 éves korában, bérszűgárok 14-ik évében hosszú szenvedés után elhunyt Budapesten.

— **Hová kerül a sóhivatal?** A következő levelet kaptuk: Az aradi só- és vámhivatal dolga, úgy látszik, a legszerecséltlenebb tergeri kigyók közé tartozik. Egyszer egyöntúlik, aztán újra kezdí viszontagságos életét. Tudva levő, hogy a fővám- és sóhivatalt egyszer ki akarták tenni a Kápolna utcába. Akkor azonban a kereskedők és iparosok erőlyesen állást foglaltak azon szándék ellen, hogy est a forgalom szűn ára rendelt állami intézményt a fővám-ól messze, szinte külvárosi utcára telepítsék, s ezzel mindazoknak, akiknek akár a vám-, akár a sóhivatallal dolguk van, kiszámíthatatlan költség-szaporulatot és kényelmetlenséget okozzanak. A volt pénzügyigazgató be láta ezen tiltakozás méltányos voltát, s megnyerte a pénzügyminisztérium beleegyezését ahhoz, hogy est a két hivatalt a pénzügyi palotának az Erzsébet királyné kőrut feől levő oldalán helyezzék el. Amikor a város építészeti bizottsága est utóbbi tervvel szemben nehézségeket támasztott, a kereskedők fontos érdeke rábírta a városi tanácsot, hogy e nehézséget elhárítsa. Eddig eljutottunk. Most pedig az új pénzügyigazgató, — egyes hírlapi közlések szerint — azt tervezi, hogy a só- és fővámhivatalt mégis a főforgalmi vonalon kívül helyezzék el. Nem tudjuk, hogy a pénzügyigazgató ur a Kápolna-utcaára gondol, vagy más-hová, — annyi bizonyos azonban, hogy az érdekelt kereskedőknek és iparosoknak ezen, egyszer már eltemetett és újra feltámadt terv ellen *ujra diltást kell foglalni*, s a pénzügyigazgatót, aki a helyi viszonyokat még kellően nem ismeri, fölvilágosítani, milyen jelentős anyagi érdek fűződik ahhoz, hogy est a két hivatal, ha nem is a pénzügyi palota területén, de mindenesetre a főforgalom vonalán kapjon helyet. Hiszem, hogy az illetékes testületek erre vonatkozólag meg fogják tenni kötelességüket. Tisztelettel: *egy kereskedő*.

— **A hazaáruló.** Fiuméből jelentik: *Nasztics*, a *Findlé* című hirhedt röpirat szerzője, aki saját magáról is megírta, hogy a nagyszerb hazaárulók táborába tartozott, ma Cattaróba érkezett *Gyurovics* Fülöp nevű barátjához. Gyurovicsot ott mint politikai kémét ismerik. Amikor a hajóállomásnál a tömeg Naszticsot fölismerte, leköpte és megverte. A hazaáruló szökni volt kénytelen. Nasztics Cettinje felé vette az útját, barátja ellenben Cattaróban maradt.

— **A Szabadság tér járdájának aszfaltozása.** A szabadság téri kereskedők között mozgalom indult meg abból a célból, hogy a Szabadság-tér keleti oldalán, a Petőfi-utcától az Asztalos Sándor utcáig elhúzódó járdának aszfaltburkolata oly módon szélesíttessék ki, mint a nyugati részen a Forray utcáig már megtörtént. A kereskedők ettől a forgalom élénkülését remélik s legközelebb a közgyűléshez fordulnak jogos kérelmük teljesítéséért.

— **Könyvkötők sztrájkja.** Az aradi nyomdarszövénytársaság könyvkötő műhelyének munkásai ma sztrájkba léptek. A munkások, dacára annak, hogy a vállalat a munkásszabályzatban előírt munkabérekét állandóan fizette s ma a leggyengébb munkás is 32 koronát keresett hetenként, oly feltételeket szabtak, melyeket a vállalat nem teljesíthetett. Az iparhatóság a sztrájkba lépést tudomásul vette, a deponált munkakönyveket átvette s holnap indítja meg a békéltetési eljárást. A nyomdarszövénytársaság már az iparhatóság előtt is

kijelentette, hogy arokat a munkásait, kik holnap délig munkára jelentkeznek, visszaveszi ugyan, de a jelenleg fizetett munkabérek mellett. Az egyáltalán nem indokolt bérharc által teremtetett helyzeiben nem megy a méltányosság határain túl s idegen munkásokat állít a gépek mellé, ha munkással a mostani bért el nem fogadják.

— **Az aradi néptisztviselők egyesületének alakuló közgyűlése** nem a hó 6-án, hanem a 8-án délután három órakor lesz a Központi szálló-dában.

— **Wladimir mester klubja.** Wladimir, a dzsudzsiu mestere, aki Arad város rendőrségének kiképzése után Kolozsvárról telepedett meg állandóan, most érdekes vállalatba fogott. Megalkotta a kereskedők körében „*Wladimir klubját*”, amely a test edzést írta szászójára. Tagjai súlyemeléssel, tornázással erősítik magukat Wladimir mester vezetése alatt. Legközelebb Wladimir külön dzsudzsiu-tanfolyamot nyit meg, amelyen bárki megismerkedhet az ismert sport elemeivel. Wladimir mester most állandóan Kolozsvárt szándékszik maradni és lépéseket tett, hogy a magyar állampolgárságot is megszeresse.

— **Tűz egy fatelepén.** Déváról táviratozzák: A Dobra községben levő Markovics és társa fakereskedésében ma nagy tűz pusztított. Az elégett rakomány üsifa nagy értékű volt. Ha a szél el nem állt volna, úgy a község háza is könnyen elhamvadhattak volna.

— **Jótékonyág.** *Schäffer* Henrik és neje a néhai Klein Odón ravatalára szánt keszoru megváltására 5 koronát adományoztak az Aradi Kereskedők Köre *Erzsébetsegítő*-alapjára. *Tedeschi* Viktor elnök.

— **Uj orfeum.** A *Központi szálló* kezthelyiségében ma este új kabaré és varieté társulat mutatkozott be. Az új társulat első előadására nagy közönség gyűlt egybe, amely örömmel látta viszont a régi kedvelt orfeumtársulatot. A közönség egész este nem fogyott ki a kacagásból, és ez állandó derűtségért folytonos tapsokkal honorálta a szereplőket. A társulat tagjai közül különösen tetszetek és nagy sikert arattak *Féti* Gizike, *Hazi* *Édelweis* énekesnő, a népszerű *Jauluss*, a direktor és *Vécsey* komikus.

— **Az Aradi Kereskedők Takaré- és Hitel-szövetkezete hivatalos órái** szeptember 1-ől: déle 5-öt 9—1. délután 3—5 óráig. Törzsbeütöbfizetések: naponta 9—12, szerda és szombaton délután 2—5 óráig. *Az igazgatóság*.

— **Csalás hamis pénzzel.** Paksról írják: A napokban két ember fölkereste Gerendai István kajdaci lakost és 1000 korona hamis pénzt adtak el neki 100 koronáért. Mikor a két ismeretlen eltávozott, Gerendai jobban szemügyre vette a hamisítványokat és megdöbbenéssel látta, hogy azok szinte teljesen elüt az eredeti től és hogy mindnek ugyanegy száma van. Gerendai attól félvén, hogy a hamisítványokat észreveszik, ha értékesíteni akarja épen akkor égette el azokat, mikor a csendőrség neszét vette a dolognak, s Gerendainál megjelent. A hamisítványok égési maradványát a csendőrség megtalálta és Gerendait letartóztatta. A nyomozás folyik. A hamisítványok nyomai Budapest felé vezetnek.

— **Gyilkosság a vasuton.** Budapestről jelentik: Egy Rómából érkezett távirat közli, hogy a lapok ismét foglalkoznak assal a gyilkossággal, a melynek a róma-anconai vasutvonalon egy vasuti kocsiában *Arvedi* mérnök titokzatos körülmények között esett áldozatul. A Fideni praezicsalád újabb letartóztatása, amely első ízben azonnal a tett után tudvalevőleg nem járt eredménnyel, most annak kiderítéséhez vezetett, hogy a gyilkosság után két

egyén megjelent a Fideni család házában, ott megmosakodott és szűtán megszökött. Ezek az egyének közül az egyiket Cekkaroninak hívják. Ezt régebben saját felesége mondta már a tettesnek, akkoriban azonban kielégítő bizonyítékok híján szabadlábra kellett bocsátani.

— **Birtokosra.** Az aradi törvényszék telekkönyvi hatóságánál az elmúlt héten a következő tulajdonjogi átruházások történtek: *Ardelean* Machi Demeter és neje eladják az aradi 6379. sz. tjkvben felvett Liget-utca 8. sz. házát 16000 kért *Beleznay* József és nejének. — *Demján* Györgyné eladja az aradi 578 sz. tjkvben felvett Kiskarika-utca 9. sz. házát 5800 kért *Pápay* Lajos és nejének. — *Bökös* Mária eladja az aradi 796. sz. tjkvben felvett *Simonyi*-utca 13. sz. házát 13000 kért *Szarcsak* Józsefnének. — *Szigeti* Péter és neje eladják az aradi 3042. sz. tjkvben felvett *Szerb*-utca 15. sz. házát 1200 kért *Fekete* Erzsébetnek. — *Duma* Lázó eladja az aradi 4898. sz. tjkvben felvett *Kovács*-utca 27. sz. házát 1800 kért *Dávid* József és nejének. — *Argyelán* György eladja az aradi 7364. sz. tjkvben felvett *Szeglet*-utca 22. sz. házát 1000 kért *Duma* Lázónak. — *Novák* Gasztáv és neje eladják az aradi 7009. sz. tjkvben felvett *Tél*-utca 4d. sz. házát 8700 kért *Horváth* Gyula és nejének. — *Opreán* Péter eladja az aradi 1211. sz. tjkvben felvett *Bercsényi* Miklós-utca 32. sz. házát 13000 kért *Nahóczky* Lajosnénak. — *Ménesi* András és neje eladják az aradi 2753. sz. tjkvben felvett *Temető*-utca 22. sz. házát 4000 kért *Gligorossku* Jánosnénak. — *Magyar* Istvánné eladja az aradi 5401. sz. tjkvben felvett *Temető* utca 34. sz. házát 2600 koronáért *lositoris* Kálmánnak. — *Szilágyi* Szilárd eladja az aradi 4713. sz. tjkvben felvett *Szt. László*-utca 5. sz. házát 31000 koronáért *Nyék* Ildonának.

— **Borax;** szagtalan, erősíti a foghúst, megátolja az ételmaradékok által okozandó gombafelődést, miáltal a kellemetlen szájszag elmarad és üde légzést idéz elő.

— **Mindazon hölgyek,** akik jól és kitűnően az angol, francia és mindenféle divatu női ruha szabászatot megtanulni óhajtják, el ne mulasszák mihamarabb az aradi ipartestületben beiratkozni. Tandij személyenként 12 korona, melyből beiratáskor 2 korona és a 10 korona akkor fizetendő, ha meggyőződött szabásom célszerűségéről. A írtanítás kezdődik hétfőn délután 3 órakor és tart 5 óráig naponta (szombat és vasárnap kivételével). Az esteli tanfolyam kezdete hétfő este 8 órakor és tart naponta 10 óráig fél árban. Salves látogatást kér *Koch* I, az „*Europa*” szabás írtalálója. Levél cím az Aradi Ipartestület. 2857

— **Molypusztító és rovarpor** legjobb minőségben *Vojtek* és *Weiss*nál Aradon. 191

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Fenyő Sándor** párbaja. Budapestről írják: Még 1908. július 17-én kardpárbajt vívott *Fenyő* Sándor volt lapszerkesztő hírlapi polemikából kifolyólag *Pályi* Edével, a Budapesti Napló, illetve a Magyar Szó szerkesztőjével. E párvialal miatt ma vonták felelősségre a budapesti büntető bíróságnál a váci államfogházából elővezetett *Fenyő* Sándort s elítélték egy napl államfogházára.

§ **Fogolyszöktető cigányasszony.** Budapestről írják: A pestmegyei Kerékegyházaán ez év április elsején lopáson érték *Kolompár* Ferenc cigánylegényt, akit ideiglenesen az ottani község házaán a tömlőcbe zártak. Ebből idejekor a község házáról mindenki távozott, a jó Istenre bízván a közigazgatást s a fogoly őrszetét. Est az alkalmat felhasználta *Kolompár* Julcsa cigányasszony s behatolt a község házára, ott feltörte a tömlőcárt és kieresztette a foglyot, aki állítólag ita volt. A két cigány szűtán szökni próbált, de a lakosság felismert őket s feltartóztatta.

— **A kalocsai törvényszék fogolyszöktetés** büntette miatt 9 havi börtönrre ítélte a cigányasszonyt, amely büntetést a budapesti kir. tábla is helybenhagyta.

VÁROS ÉS MEGYE

Aradváros közgyűlése.

— A tárgysorozat. —

Arad város törvényhatósági bizottsága szeptember 9-én d. u. 4 órakor rendes havi közgyűlést tart, melynek tárgysorozata a következő:

Polgármester jelentése özv. Weitzer Jánosné elhunytja tárgyában. Ugyanannak jelentése a néhai Weitzer Jánosné hagyatéka ügyében Georgievics Zsófia és Kusits Julia kérvénye tárgyában. A tanács előterjesztése a kertészeti alapítvány tárgyában. Koleski Jakab kérvénye annak kilátásba helyezése iránt, hogy amennyiben a magyar állampolgárjogot megszerzi, a város községi kötelékébe fölvetetni fog. Somogyvármegye és Háromszékvármegye közönségének átirata a takarmány kiviteli tilalom iránt intéző felirat tárgyában. A család és barackai szőlőtelep igazgatóságának a 628. számú ménesvölgyi városi földnek árverésen kívül leendő bérbe vétele iránti kérelme. A tanács jelentése a Domán Sándorral megkötött szerződésnek jóváhagyása tárgyában. Ugyanannak előterjesztése az eddig Polónyi által bérben tartott területen konyhakertészeti szövetkezetnek létesítése iránt. A polgármesternek előterjesztése a város ingatlanainak értékmegállapítása tárgyában. A tanácsnak előterjesztése a segál telkeknek házhelyül való eladása iránt megejtendő névszerinti szavazás tárgyában. Ugyanannak előterjesztése a védőtöltéshez szükséges területeknek megszerzése iránt megejtendő névszerinti szavazás tárgyában. A város szabályozási bizottságának javaslata az Óvartér végleges rendezése, illetve ezen térnek szabályozása iránt. A tanácsnak előterjesztése a házi telefonnak engedélyezése és létesítése tárgyában. A főszámvévi előterjesztése a sötány alap megszüntetése iránt. A tanács előterjesztése Kelemen Pál, Siklován Demeterné, Vollák Anna, Gelegonya Ferenc, Gál Bálint és Oroszi András által emelt új épületek községi adómentességének engedélyezése iránt. A polgármester előterjesztése az automobilgyár részvényeinek jegyzése tárgyában. Az építkezési bizottságnak jelentése a színházi épületnek újbóli átfedése tárgyában. A tanácsnak jelentése a folyó évből lejárt földhasználati árverés utáni biztosítás tárgyában.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS

Ujaradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, szeptember 1.

Mintahogy felhangzott a panasz a túl sok eső miatt, ép úgy kedvezőtlen a megújult meleg. Ezen körülményhez még hozzájárul a hivatalos jelentés azon pontja, mely szerint az idén 623 millió mm. búzával kevesebb termett, mint tavaly.

A gabonaüzlet szilárduló hajlama ilyformán érthető és indokolt, eltekintve attól, hogy ehhez egyéb mellékkörülmények szolgáltatják az impulzust.

A mal piacon elkelt:

4000 mm. buza I 10:80—11—

800 mm. rozs I 8:80—40

Tengeri helyi szükséglet fedezésére 7 kor. 80 fillér, 8 korona.

— mm. árpa 7:10

— mm. zab 7:20—

A gabonák 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 1.

Amerika ¼-el magasabb. 25 ezer mm. 5—10 fillérre magasabb.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Déli sárlat	2 órai sárlat
Buza áprilsra . . .	11.53—11.54	11.52—11.53
Buza októberre . . .	11.21—11.22	11.20—11.21
Zab októberre . . .	8.02—8.03	8.02—8.03

Rozs októberre . . . 9.25—9.26 9.27—9.28

Tengeri májusra . . . 7.24—7.25 7.26—7.27

Zárul 5 órakor:

Utótőzsde üzletelen.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 1. —

Magyar elsőrendű: Oreg nehéz páronként 400 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; total nehéz páronként 320 kilogrammon felüli súlyban 30—131 fillérig; total közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 131—132 fillérig; könnyű páronként 230 kilogrammig terjedő súlyban 135—137 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 280 kilogrammon felüli súlyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig.

Sertésleltétel: Augusztus hó 28 napján volt készlet 37.878 darab, augusztus 29. napján főlhajtatott 911 darab, augusztus 29. napján elszállított 312 darab, augusztus 31. napjára maradt készletben 38.477 darab.

A hízott sertés üzlet irányzata: nyugodt

Iskolai könyvek

használtak is.

legjobban beszerezhetők az összes helybeli és vidéki iskolák tanulói részére 2761

Ingusz I. és Fia

könyv és iskolaszer kereskedésében

Arad, Weitzer J.-utca.

— TELEFON 517. —

Előjegyzések használt könyvekre már most elfogadtatnak.

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 1. —

Fehér Kereszt szálloda. Zerkovics Oszkár kereskedő Budapest. — Reisz Mór vállalkozó Kolozsvár. — Lébl Henrik utazó Budapest. — Vermes Jakab utazó Budapest. — Veszely Dávid utazó Budapest. — Krammer József utazó Budapest. — Gross József kereskedő Budapest. — Obláth Ignác utazó Budapest. — Ungar Mór mérnök Miskolc. — Berger Miksa kereskedő Budapest. — Steiner János utazó Bécs. — Kalmár Ede, utazó Budapest. — Kardos Zeigmond gyógyszerész Csenger. — Tausk Adolf kereskedő Budapest. — Lányi Nándor mérnök Budapest. — Boros Kálmán tanító Arad. — Gábor Ignác mérnök Budapest.

Központi szálloda. Szántó Vilmos mérnök Ipoly-ság. — Szilágyi Géza állatorvos neje Facset. — Román Lajos vállalkozó Budapest. — Omelka János Zombor. — Kohn Samu kereskedő Budapest. — Véber Károly mérnök Budapest. — Törzs Armin utazó Budapest. — Polgár Miklós tanár Arad. — Dietrich Ferenc mérnök Kolozsvár. — Dobrus István utazó Budapest. — Stiller Lipót utazó Bécs. — Barna Gyula utazó Bécs.

Vass szálloda. Thór Rezső utazó Brassó. — Braun Izidor magánzó Karcag. — Vidor József gyármunkos Arad. — Rabagie György lelkész Lugos. — Novák Lenke tanítónő Arad.

Pannonia szálloda. Kremmer Samu sütő Nagyhalmagy. — Bartos Ilona tanítónő Szatmár. — Mertei Kálmán sertéskereskedő Győr. — Matyó Sándor utazó Arad. — Bodnár Ferenc irnok Arad. — Weisz József kereskedő Budapest. — Grünwald Fülöp kereskedő Tenke. — Révész Aron utazó Kassa. — Örv. Rác Sándorné magánzó és leánya Németbogsán. — Kammert Lajos utazó Muzsna. — Czukker Berta tanárné Arad. — Pataki József kéményseprő Borosjenő. — Szalmen J. utazó Nagyszében

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadságtér mellett.)

Páratlan újdonságok. Szenszációs látványosság. A marathoni futás.

Műsor 1908. szeptember hó 2-án szerdán:

1. A hordszék. Bohózat. — 2. A Comó tó és vidéke. Látványosság. — 3. „Republique” kormányozható léghajó, Szenszációs. — 4. A férj boszúja. Dráma. — 5. A gavalér. Kacagató. — 6. A kis tolvajleány Életkép. — 7. A marathoni futás. A londoni Olympiád. — 8. Napoleon és az angol tengerész. Szenszációs újdonság.

Előadások: Este 6 órától 11 óráig.

A „Marathoni futás” és „Napoleon és az angol tengerész” című képek Európa legszenszációsabb mozgófényképe.

Minden előadás alatt katonazené játszik. — Csukrácsda.

Az előadásokra bármikor be lehet menni.

Helyárak: I. hely 1 korona, II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér és V. hely 20 fillér.

Szeptember 6-ikán

lesz megtartva az aradi könyvnyomdászok szüreti mulatsága a városiiget összes helyiségekben.

NYILTTER.

Pénzének ellensége,

ki azt francia pezsgőért szórja, mikor egyenértékű hazai terméket sokkal olcsóbban kaphat.

Eladási hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy gondnokolt herceg Sulikowski József Mária aranyági erdő gazdaságában, az ottani fatelepen 2000 köbméter I-ső osztályú tűzifa eladó.

A vételi ajánlatok alulírott vagyonekező gondnoknál nyújtandók be.

Arad, 1908. augusztus hó 29-én. 2878

Dr. Prekupás Illés

ideiglenes vagyonekező gondnok.
(Karolina-utca 1. a szám.)

Rövid ideig maradék elárúsítás Leichner és Fleischer
Arad, Szabadság-tér 17. sz. 791
a posztógyári raktárban Fiuk részére igen ajánlatos

Iskolakönyvek 1908/9-re.

Kerpel Izsó
könyv- és papi-kereskedése
Arad, Andrássy-tér 20.
(Fischer Eliz-palota.)

Van szerencsém tisztelettel
tudatni, hogy üzletemben

Iskola- könyvek

az összes helybeli és vidéki tan-
intézetek részére az előirt leg-
jobb kiadásokban, **tiszta és ki-
fogástalan állapotban**

**használtan is,
félárban
kaphatók.**

Minden tőlem vásárolt tan-
könyv használhatóságáért
szavatolok.

Az összes tanszerek,
u. m.: füzetek, rajztömbök, vo-
nalzók, körzők, festékek, stb. el-
sőrendű minőségben, hazai ké-
szítményekben és nagy válasz-
tékban vannak raktáron.

**Az izr. ünnepekre való
makzók és imakönyvek**
üzletemben nagy választékban kaphatók.
**Igen jutányos árak. Gyors és
pontos kiszolgálás.**

A n. é. közönség szives pártfogását
kéri kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ
könyv- és papirkereskedése
kölcsonkönyvtára és zeneműkölcsonzó
intézete.

Weisz és Klein

könyv-, papir- és zenemű-kereskedő
cég a közlő iskolaévre ajánlja
dusan felszerelt raktárát.

Előnyös feltételek mellett
kaphatók az összes

Iskolakönyvek, mindenféle
taneszközök,

Szótárak füzetek s minden e
szakmába vágó dolgok.
Azonkívül a legújabb

Zeneművek, a zeneoktatáshoz szükséges
iskolák zongorára, hegedűre, fuvolára,
cimbalomra, szóval minden hangszer-
oktatáshoz szükséges dolgok. Továbbá

Értékes régi hegedűk a hoz-
závaló összes felszerelé-
sekkel.

Saját érdeke minden szülő-
nek, hogy fiának

Könyveit és egyéb iskola-
szereit a

Legolcsóbb árakon, az iskola-
igazgatóság által előirt
kiadásban,

Ennél a cégnél szerezzé be,
a melynek dusan felsze-
relt raktárában minden

Iskolaszer a legjobb minő-
ségben

Nagyon olcsó árban kap-
ható.

Vidéki megrendelések a legpontosabban és
még aznap intéztetnek el. 2871

Weisz és Klein

könyv-, papir- és zenemű-kereskedése

ARAD, Minorita-épület.

**Az összes tanintézetek
részére**

tankönyvek

és

iskola-szerek

1908-9. évre!

Uj és használt könyvek,

az utóbbiak

félárban.

**Teljesen tiszta, leg-
újabb kiadásban.**

A t. tanári kar által előirt
tanszerek:

**rajz-tömbök, körzők,
füzetek, festékek**

stb. elsőrendű minőségben és
jutányos árakon kaphatók.
Minden nálam vásárolt hasz-
nált könyv hasznavehetősé-
géért szavatolok.

T. vevőim szives pártfogását kérve,
2882 kiváló tisztelettel

Krausz Paulin

könyv- és papirkereskedése

**Atzél Péter-utca,
Színház-épület.**

Városi és megyei telefon 511.

APRÓ HIRDETÉSEK.**Egy jóforgalmu szatocsüzlet**

trafik joggal más vállalat miatt eladó. Bővebbet a kiadóban. 2883

Eladó

vagy becserezendő egy használt Marschald-féle gyártmányu 10 lóerős lokomobil. Becserelés esetén 8 lóerősre reflektálok. Koró György Tornyai, Csanád m. 2897

Felaru,

használt, új kiadásu tankönyvek az összes iskolák részére. Új iskolakönyvek teljes készlete, első minőségű tan- és írószerek kaphatók. Krausz Paulin könyv- és papirkereskedésében Arad, Színház-épület. 2838

Szakszerű

német és angol oktatást, társalgást s kereskedelmi levelezést ad Örff József. Lakás: Szent István-utca 1. szám. 2868

Eladó Paulison

a Vále-krutsi hegyen egy 1021 □-l kitűnő fajjal beültetett termő szőlő, a motormegálló és államasuthoz közel. Bővebbet Némedy Károly asztalosnál, Paulison. 2863

Társalkodónők

ajánlkozik intelligens leány. Cim a kiadóban. 2855

Az új végrehajtási törvény

magyarázata és az átmeneti intézkedések ismertetése. Irta Dr. Radó Károly. Ára 1 kor. 60 fill. Kapható Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Weitzer János-u. 2890

Használt

iskolakönyvek az összes intézetek számára legjobban beszerezhetők Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében Arad, Weitzer János-u. 201

Vidéki

fogyasztási szövetkezet keres kereskedő segédet románul is beszélők előnyben részesülnek. Cim a kiadóban. 2776

Eladási hirdetemény.

Közhirre teszem, hogy herczeg Sulkowszky József Mária uradalmához tartozó:

1. aranyági erdő ideai makk termése, illetve makkoltatása f. évi szeptember hó 9. napján d. e. 9 órakor Aranyágon a gyártelepen;

2. Kiszindiai erdő ideai makk termése, illetve makkoltatása f. év szeptember hó 11. napján d. u. 2 órakor a község házában készpénz vételár mellett nyilvános árverésen eladni fog.

Esetleges zárt ajánlatok az árverés megkezdéséig alulírott vagyonkezelő gondnoknál nyújthatók be.

Aradon, 1908. évi augusztus hó 29-én.

Jég

szállítását vidéki vendéglősök és mészárosok részére elvállalom. — Deutsch Samu szállító, Arad, Petőfi-utca 18. Telefon 290. 2892

Intelligens

iskolás leánykák, uri családnál teljes ellátásra elfogadtatnak. A háznál zongorahasználat is Cim a kiadóban.

Megvételre keresek

lehetőleg a belváros közelében kerttel egy házat. Ajánlatokat a kiadóhivatalba kérek „Házvétel” jelige alatt.

Intelligens német

családnál, egy tanulóifju részére és zongora használattal együtt, sürgősen hely kerestetik. Ajánlatok e lap kiadójába „Német nyelv” jeligére. 2905

Külföldrejárati

föltétlenül féregmentes butorozott szobát keresek a Weitzer-utca környékén. Ajánlatokat azonnal a kiadóhivatalba „Szoba” jeligére. 2906

A galsai hegyen

8 holdas szőlő terméssel együtt kedvező fizetési feltételek mellett azonnal eladó. Cim a kiadóban. 2902

Alapos**ének és zeneoktatást**

(a szinpadra lépőknek is)

ad

Zucker Berta kisasszony

aki a prágai zeneconservatoriumot végezte. Fényes eredményeket ért el oktatásával Berlinben és Szegeden, ahol évek hosszú során át működött.

Értekezhetni d. e. 10-től 1-ig és d. u. 8-tól 5-ig 2900

Schwartz Dávid urnál

Arad,

Forray-utca 3. szám.

A legkiválóbb**FÜSZER**

sülthöz, pástétomhoz, leveshez, stb. hez csak a

CUF-FÜSZERE.

Az ujkor legnagyobb vívmánya.

— Sokszorosan kitüntetve. —

Szakácskönyvek és próbák

Ingyen

kaphatók

Éles Árminnál

ARADON. 2898

Eladási hirdetemény.

Közhirre teszem, hogy gondnokolt herczeg Sulkowszky József Mária aranyági kerti gazdaságának ez ideai alma termése (körülbeül 300 véka különféle nemes alma) eladó.

A vételi ajánlatok alulírott vagyonkezelő gondnoknál teendők meg.

Arad, 1908. augusztus hó 29-én. 2789

Dr. Prekupás Illés

ideiglenes vagyonkezelő gondnok
(Karolina-utca 1. a sz.)

Breger J. Arad,

elsőrendű kivitelezési halak, baromfi, zöldség, újdonságok, gyümölcs, dinnye és finom szőlőkben az „Orsovai halhoz”

Szabadság tér 4. sz.

Városi és megyei telefon 616. — Szombaton zárva.

Értesítem a n. é. közönséget, hogy f. hó 30-tól kezdve minden csütörtökön elő dunai és balatoni viaben uszó hal kapható. Megrendelések 24 óra alatt eszközöltetnek.

Uradalmi nemes faj dinnyék. Asztali gyümölcs, valamint mindenféle fűszerárú kapható.

Veszek uradalmi dinnyét, gyümölcsöt és szállítok akármilyen mennyiségben. Finom szállítót a kertben csomagolom és onnan szállítom. 2574

Használt**ó l o m****megvételre kerestetik****Galsán**

két jó száraz

pince,**közül a szőlőhegyekhez október**

hó 1-től bérbeadandó.

Bővebbet Gergér Mózes

gör. kath. lelkésznel Galsa, up.

Világos. 2895

CSALÓ-

dik az, aki azt hiszi, hogy a csunya és rossz karban levő fogakat nem lehet hófehérre tisztítani, mert egy kísérlet mindenkit meggyőzhet arról, hogy a törvényileg védett és szabadalmazott

Nádlér-féle „Hófehér”

fogtisztító-szer még a legelhanyagoltabb fogat és annak feketeségét vagy sárgaságát a leg-rövidebb időn belül is hófehérre tisztítja.

Az egészségre nem ártalmas,

mert a „Hófehér” fogtisztítószer tisztán növény nedvekből vegyi uton van összeállítva. Egy üvegecske ára, mely 1—2 évre elegendő csak

1 korona 50 fillér.

Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl a feltaláló és készítő:

Nádlér Lajos

Arad, Andrassy-tér 20.

Főraktár: Vojtek és Weisz drogeria.